

EUROOPA LIIT

EUROOPA PARLAMENT

NÕUKOGU

**Brüssel, 29. aprill 2021
(OR. en)**

**2018/0254 (COD)
LEX 2069**

PE-CONS 11/21

**POLMIL 32
COMPET 191
RECH 109
COPS 99
ECOFIN 256
IND 64
MI 184
EMPL 109
EDUC 92
CADREFIN 137
CODEC 410
CFSP/PESC 275
EUMC 53
CSDP/PSDC 122**

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,
MILLEGA LUUAKSE EUROOPA KAITSEFOND
JA TUNNISTATAKSE KEHTETUKS MÄÄRUS (EL) 2018/1092**

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU
MÄÄRUS (EL) 2021/...,**

29. aprill 2021,

**millega luuakse Euroopa Kaitsefond
ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2018/1092**

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 173 lõiget 3, artikli 182 lõiget 4, artiklit 183 ja artikli 188 teist lõiku,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt²

¹ ELT C 110, 22.3.2019, lk 75.

² Euroopa Parlamendi 18. aprilli 2019. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 16. märtsi 2021. aasta esimese lugemise seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata). Euroopa Parlamendi ... seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).

ning arvestades järgmist:

- (1) Liidu geopoliitiline kontekst on viimase kümne aastaga põhjalikult muutunud. Olukord Euroopa naabruses asuvates piirkondades on ebastabiilne, liitu ümbritseb keerukas ja probleemne keskkond, kus uute ohtude, näiteks hübriid- ja küberrünnakute esilekerkimine on kõrvuti tavapärasemate probleemide naasmisega. Seda silmas pidades on Euroopa kodanikud ja poliitilised juhid ühisel seisukohal, et kaitse valdkonnas on vaja üheskoos rohkem ära teha.
- (2) Kaitsesektorit iseloomustavad kaitsevarustuse kasvavad kulud ning suured teadus- ja arendustegevuse kulud, mis piiravad uute kaitseprogrammide alustamist ning mõjutavad vahetult Euroopa kaitsesektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi konkurentsivõimet ja innovatsioonisuutlikkust. Kulude suurenemist silmas pidades tuleks liidu tasandil toetada uue põlvkonna suurte kaitstesüsteemide ja uue kaitsetehnoloogia arendamist, et suurendada liikmesriikide koostööd kaitsevarustuse investeeringute vallas.

- (3) Komisjon kohustus oma 30. novembri 2016. aasta teatises „Euroopa kaitsealane tegevuskava“ täiendada liikmesriikide ühiseid jõupingutusi julgeolekuprobleemidele reageerimiseks vajaliku kaitsealase tehnoloogilise ja tööstusliku suutlikkuse arendamisel, neid võimendama ja neid konsolideerima, samuti soodustama konkurentsivõimelist, uuenduslikku ja tõhusat Euroopa kaitsetööstust kogu liidus ja kaugemal. Lisaks kohustus komisjon toetama paremini integreeritud liidu kaitseturu loomist ja soodustama Euroopa kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia turuleviimist siseturul, mis suurendaks ka sõltumatust liiduvälistest allikatest. Eelkõige tegi komisjon ettepaneku luua Euroopa Kaitsefond, et seeläbi toetada investeeringuid kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia ühisesse teadus- ja arendustegevusse, soodustades nii koostöötajate ja kulutõhusust, ning et edendada kaitsevarustuse ühist soetamist ja hooldust liikmesriikide poolt. Euroopa Kaitsefond peaks täiendama sel eesmärgil liikmesriikide tasandil juba kasutatavat rahastamist, aitama liikmesriikidel kaitsevaldkonnas rohkem investeerida ja koostööd teha ning toetama koostööd kogu kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia olelusringi jooksul.

- (4) Euroopa Kaitsefond peaks aitama kaasa tugeva, konkurentsivõimelise ja uuendusliku Euroopa kaitsesektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi loomisele ning täiendama liidu algatusi paremini integreeritud Euroopa kaitseturu poole liikumisel, eelkõige 2009. aastal vastuvõetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2009/43/EÜ¹ ning 2009/81/EÜ,² millest esimene käsitleb liidusisest vedu ja teine hankeid kaitsesektoris.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. mai 2009. aasta direktiiv 2009/43/EÜ kaitseotstarbeliste toodete ühendusesisese veo tingimuste lihtsustamise kohta (ELT L 146, 10.6.2009, lk 1).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/81/EÜ, millega kooskõlastatakse teatavate kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas ostjate poolt sõlmitavate ehitustööde ning asjade ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise kord ja muudetakse direktiive 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ (ELT L 216, 20.8.2009, lk 76).

- (5) Et aidata kaasa liidu kaitsetööstuse konkurentsivõime ja innovatsioonisuutlikkuse suurendamisele, tuleks Euroopa Kaitsefond (edaspidi „kaitsefond“) luua ühtse käsitlusviisi alusel seitsmeks aastaks, et viia selle kehtivusaeg vastavusse nõukogu määruses (EL, Euratom) 2020/2093¹ sätestatud mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 kehtivusajaga. Kaitsefondi eesmärk on edendada liidu kaitsetööstuse konkurentsivõimet, uuenduslikkust, tõhusust ja tehnoloogilist sõltumatust, aidates nii täiustada liidu strateegilist sõltumatust, toetades piiriülest koostööd liikmesriikide vahel ja koostööd ettevõtjate, teaduskeskuste, riigiasutuste, rahvusvaheliste organisatsioonide ja ülikoolide vahel kogu liidus kaitsetarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia uurimis- ja arendusetapis. Uuenduslikumate lahenduste leidmiseks ja avatud siseturu edendamiseks peaks kaitsefondist toetama ja soodustama kaitsektoris tegutsevate väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) ning keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate piiriülese koostöö laienemist. Liidus on ühise kaitsevõime puudujäägid selgitatud välja ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika raames ja seda eelkõige võimearendusplaaniga, samal ajal kui üldises strateegilises teadusuuringute kavas on määratud kindlaks ka ühiste kaitseuuringute eesmärgid.

¹ Nõukogu 17. detsembri 2020. aasta määrus (EL, Euratom) 2020/2093, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027 (ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 11).

Asjaomaste prioriteetide rakendamist toetavate muude liidu protsesside, näiteks kaitseküsimuste iga-aastase kooskõlastatud läbivaatamise ja alalise struktureeritud koostöö (PESCO) eesmärk on selgitada välja ja arendada edasi tõhustatud koostöö võimalusi, et saavutada liidu ambitsioonitase julgeoleku ja kaitse valdkonnas. Asjakohasel juhul võib arvesse võtta ka piirkondlikke ja rahvusvahelisi prioriteete, sealhulgas NATO kontekstis, tingimusel et need on kooskõlas liidu prioriteetidega, ei takista ühegi liikmesriigi ega assotsieerunud riigi osalemist ja arvestavad vajadusega vältida tarbetut dubleerimist.

- (6) Kaitsevõime arendamisega seotud uurimisetapp on ülioluline, sest see toetab Euroopa tööstuse suutlikkust ja sõltumatust töötada välja kaitseotstarbelisi tooteid ning soodustab liikmesriikide kui kaitseotstarbeliste toodete lõpptarbijate sõltumatust. Uurimisetapp võib endas kätkeada märkimisväärseid riske, eriti tehnoloogia vähese valmiduse ja murrangulisuse tõttu. Uurimisetapile tavaliselt järgnevas arendusetapis tekib samuti märkimisväärseid riske ja kulusid, mis takistavad teadusuuringute tulemuste edasist kasutamist ning mõjuvad negatiivselt liidu kaitsetööstuse konkurentsivõimele ja uuenduslikkusele. Kaitsefond peaks seega tugevdama uurimis- ja arendusetapi vahelist sidet.
- (7) Fondist ei toetata alusuuringuid, mida tuleks toetada muudest rahastamisprogrammidest, kuid kaitsefondist võidakse toetada kaitsele suunatud fundamentaalteaduslikke uuringuid, mis võivad saada aluseks kinnitatud või oodatavate probleemidega tegelemiseks või luua uusi võimalusi.

- (8) Fondist võiks toetada meetmeid, mis hõlmavad nii uusi kaitseotstarbelisi tooteid ja kaitsetehnoloogiat, sealhulgas nende koostegutsemisvõimet kui ka olemasolevate kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia ajakohastamist. Olemasolevate kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia ajakohastamise meetmed peaksid olema rahastamiskõlblikud üksnes juhul, kui mitteassotsieerunud kolmas riik või mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksus ei ole seadnud meetme elluviimiseks vajaliku eelteabe suhtes piiranguid, mis takistavad meetme elluviimist. Liidu rahastamise taotlemisel tuleks õigussubjektidelt nõuda asjakohase teabe esitamist piirangute puudumise kohta. Teabe puudumisel ei peaks liidu rahastamist andma.
- (9) Fondist tuleks toetada meetmeid, mis soodustavad murrangulise kaitsetehnoloogia väljatöötamist. Kuna murranguline tehnoloogia võib põhineda kontseptsioonidel või ideedel, mis pärinevad mittetraditsioonilistelt kaitsealases teadus- ja arendustegevuses osalejatelt, peaks kaitsefond olema sidusrühmadega konsulteerimisel ja meetmete elluviimisel piisavalt paindlik.

- (10) Et tagada liidu ja selle liikmesriikide rahvusvaheliste kohustuste täitmine käesoleva määruse rakendamisel, ei tohiks kaitsefondist toetada selliseid kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogiaga seotud meetmeid, mille kasutamine, arendamine või tootmine on rahvusvahelise õigusega keelatud. Seoses sellega peaks uute kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogiaga seotud meetmete rahastamiskõlblikkus sõltuma ka muutustest rahvusvahelises õiguses. Samuti ei tohiks kaitsefondist toetuse saamise tingimustele vastata meetmed selliste autonoomsete surmavate relvade väljatöötamiseks, mille üle puudub sihtmärkide valimisel ja inimeste ründamise otsuse tegemisel tegelik inimkontroll, ilma et see piiraks võimalust rahastada meetmeid, mille eesmärk on varajase hoiatamise süsteemide ja vastumeetmete väljatöötamine kaitseotstarbel.
- (11) Raskused kokkuleppele jõudmisel kaitsevõimealaste nõuete ühtlustamise ning ühtsete tehniliste kirjelduse ja standardite osas nõrgendavad liikmesriikidevahelist piiriülest koostööd ja koostööd eri liikmesriikides asuvate õigussubjektide vahel. Selliste nõuete, kirjelduste ja standardite puudumine on viinud kaitsesektori suurema killustumiseni, tehnilise keerukuseni, viivitusteni, suurenenud kulutusteni, tarbetu dubleerimiseni ning samuti on vähenenud koostegutsemisvõime. Ühtses tehnilises kirjelduses kokkuleppele jõudmine peaks olema eeltingimus suuremat tehnoloogilist valmisolekut nõudvate meetmete puhul. Ühtlustatud kaitsevõimealaste nõuete koostamise toimingud ning toimingud, mida tehakse tehnilise kirjelduse või standardite ühtse määratluse koostamise toetamiseks, peaksid samuti olema kõlblikud kaitsefondist toetuse saamiseks, eriti kui need meetmed soodustavad koostegutsemisvõimet.

- (12) Kuna kaitsefondi eesmärk on toetada liidu kaitsetööstuse konkurentsivõimet, tõhusust ja innovatsiooni kaitsevaldkonna teadus- ja tehnoloogiaalase koostöö võimendamise ja täiendamise ning koostööprojektide arendusetapi riskide maandamisega, peaksid kaitsetstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia uurimise ja arendamisega seotud meetmed olema kõlblikud kaitsefondist toetuse saamiseks.
- (13) Arvestades, et kaitsefondiga püütakse eelkõige soodustada õigussubjektide ja liikmesriikide koostööd kogu liidus, tuleks rahastamiskõlblikuks lugeda meetmed, mida hakatakse ellu viima vähemalt kolmes eri liikmesriigis või assotsieerunud riigis asuvast vähemalt kolmest rahastamiskõlblikust õigussubjektist koosneva konsortsiumi raames tehtava koostöö vormis. Vähemalt kolm neist rahastamiskõlblikest õigussubjektidest, kes asuvad vähemalt kahes eri liikmesriigis või assotsieerunud riigis, ei tohiks kogu meetme elluviimise ajal olla kas otse või kaudselt sama õigussubjekti kontrolli all ega vastastikku üksteise kontrolli all. Selles kontekstis tuleks kontrolli mõista võimena otsustavalt mõjutada õigussubjekti kas otse või kaudselt ühe või mitme vahendava õigussubjekti kaudu. Murrangulise kaitsetehnoloogia ning uuringute eripära arvesse võttes võiks need meetmed ellu viia üks õigussubjekt. Liikmesriikidevahelise koostöö soodustamiseks peaks olema võimalik toetada kaitsefondist ka ühiseid kommertskasutusele eelnevaid hankeid.

- (14) Vastavalt nõukogu otsusele 2013/755/EL¹ on ülemeremaades või -territooriumidel asuvad üksused rahastamiskõlblikud, kui kaitsefondi reeglitest ja eesmärkidest või võimalikest kokkulepetest liikmesriigiga, millega vastav ülemeremaa või -territoorium on seotud, ei tulene teisiti.

¹ Nõukogu 25. novembri 2013. aasta otsus 2013/755/EL ülemeremaade ja -territooriumide Euroopa Liiduga assotsieerimise kohta („ÜMTde assotsieerimise otsus“) (ELT L 344, 19.12.2013, lk 1).

- (15) Kuna kaitsefondi eesmärk on suurendada liidu kaitsetööstuse konkurentsivõimet ja tõhusust, tuleks rahastamiskõlblikuks lugeda reeglina ainult liidus või assotsieerunud riikides asuvad õigussubjektid, kes ei ole mitteassotsieerunud kolmandate riikide või mitteassotsieerunud kolmandate riikide üksuste kontrolli all. Selles kontekstis tuleks kontrolli mõista võimena otsustavalt mõjutada õigussubjekti kas otse või kaudselt ühe või mitme vahepealse õigussubjekti kaudu. Liidu ja selle liikmesriikide oluliste julgeoleku- ja kaitsehuvide tagamiseks peaksid vahendite saajate ja kaitsefondist toetatavas meetmes osalevate alltöövõtjate taristu, rajatised, vara ja ressursid kogu meetme kestuse ajal asuma mitteassotsieerunud kolmanda riigi territooriumil ja nende juhtimisstruktuurid peaksid asuma liikmesriigi või assotsieerunud riigi territooriumil ning vahendite saajate ja meetmes osalevate alltöövõtjate juhtimisstruktuurid peaksid asuma liidus või assotsieerunud riigis. Õigussubjekti, mille asukoht on mitteassotsieerunud kolmandas riigis, või õigussubjekti, mille asukoht on liidus või assotsieerunud riigis, kuid mille juhtimisstruktuurid asuvad mitteassotsieerunud kolmandas riigis, ei tohiks seega lugeda rahastamiskõlblikuks vahendite saajaks ega meetmes osalevaks alltöövõtjaks. Liidu ja selle liikmesriikide oluliste julgeoleku- ja kaitsehuvide kaitsmiseks tuleks neid rahastamiskõlblikkuse kriteeriume erandina Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2018/1046¹ (edaspidi „finantsmäärus“) artiklist 176 kohaldada ka hankemenetluse teel toimuva rahastamise suhtes.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).

- (16) Mõnel juhul peaks olema võimalik teha erand põhimõttest, mille kohaselt ei tohi vahendite saajad ega alltöövõtjad, kes osalevad kaitsefondist toetatavas meetmes, olla mitteassotsieerunud kolmandate riikide või mitteassotsieerunud kolmandate riikide üksuste kontrolli all. Sellises kontekstis tuleks selline liidus või assotsieerunud riigis asuv, kuid mitteassotsieerunud kolmanda riigi kontrolli või mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksuse kontrolli all olev õigussubjekt lugeda rahastamiskõlblikuks vahendite saajaks või meetmes osalevaks alltöövõtjaks, kui on täidetud liidu ja liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsehuvidega seotud ranged tingimused. Sellise õigussubjekti osalemine ei tohiks minna vastuollu kaitsefondi eesmärkidega. Taotlejad peaksid esitama kogu asjakohase teabe meetmes kasutatavate taristute, rajatiste, varade ja ressursside kohta. Samuti tuleks sellega seoses arvesse võtta liikmesriikide muresid seoses varustuskindlusega.
- (17) Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikli 29 ja Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 215 lõike 2 alusel vastu võetud liidu piiravate meetmete raames ei või rahalisi vahendeid ega majandusressursse teha otse ega kaudselt kättesaadavaks loetellu kantud juriidilistele isikutele, üksustele ega asutustele või nende kasuks. Loetellu kantud üksusi või neile kuuluvaid või nende kontrolli all olevaid üksusi ei saa kaitsefondist seetõttu toetada.

- (18) Liidu rahastamist tuleks anda finantsmääruse kohaselt avaldatud konkursikutse tulemusel. Teatavatel põhjendatud ja erandlikel asjaoludel peaks liidu rahastamine olema võimalik ka ilma konkursikutseta kooskõlas finantsmääruse artikli 195 esimese lõigu punktiga e. Kuna finantsmääruse artikli 195 esimese lõigu punkti e kohane toetuse andmine kujutab endast erandit üldreeglis, mille kohaselt antakse toetust konkursikutse alusel, tuleks nimetatud erandlikke asjaolusid tõlgendada kitsalt. Et toetust saaks anda ilma konkursikutseta, peaks komisjon, keda abistab liikmesriikide komitee (edaspidi „komitee“), selles kontekstis hindama, mil määral vastab kavandatav meede kaitsefondi eesmärkidele seoses piiriülese tööstuskoostöö ja konkurentsiga kogu tarneahelas.
- (19) Kui konsortsium soovib osaleda rahastamiskõlblikus meetmes ja liidu vahendeid eraldatakse toetuse vormis, peaks konsortsium nimetama ühe oma liikmetest koordinaatoriks. Koordinaator peaks olema peamine kontaktisik konsortsiumi suhetes komisjoniga.

- (20) Kui kaitsefondist toetatavat meetet haldab liikmesriigi või assotsieerunud riigi määratud projektijuht, peaks komisjon enne vahendite saajatele makse tegemist konsulteerima projektijuhiga meetme edenemise osas, et projektijuht saaks tagada, et vahendite saajad peavad ajakavast kinni. Projektijuht peaks esitama komisjonile tähelepanekud meetme edenemise kohta, et komisjon saaks kindlaks teha, kas makse tegemise tingimused on täidetud.
- (21) Fondi peaks rakendama eelarve otsese täitmise korras, et saavutada suurim võimalik tõhusus ja tulemuslikkus ning tagada täielik kooskõla liidu muude algatustega. Seepärast peaks komisjon jääma vastutavaks valiku- ja toetuse andmise menetluse eest, sealhulgas seoses eetilise seire ja hindamisega. Põhjendatud juhtudel peaks komisjonil aga olema võimalik usaldada kaitsefondist toetatavate meetmetega seotud eelarve täitmise ülesanded finantsmääruse artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punktis c osutatud asutustele, näiteks juhul, kui meetet kaasrahastavad liikmesriigid on nimetanud projektijuhi, tingimusel et finantsmääruse nõuded on täidetud. Selline eelarve täitmise ülesannete usaldamine aitaks ühtlustada kaasrahastatavate meetmete haldamist ja tagada sujuva kooskõlastamise rahastamislepingu ja lepingu vahel, mille on allkirjastanud konsortsium ja meetet kaasrahastavate liikmesriikide nimetatud projektijuht.

- (22) Et tagada rahastatava arendustegevuse majanduslik elujõulisus, peavad taotlejad tõendama, et meetme need kulud, mida ei kata liidu rahastamine, kaetakse muudest vahenditest.
- (23) Kaitsevõimete ühiseks edendamiseks ja nende omandamiseks peaksid liikmesriigid saama kasutada eri liiki rahastamisviise. Komisjon saab pakkuda erinevaid viise, millele liikmesriigid saavad vabatahtlikult toetuda koostöö edendamise ja ühishangete korraldamisega seotud rahastamisprobleemide lahendamisel. Selliste rahastamisviiside kasutamine saab veelgi edendada koostööpõhiste ja piiriüleste kaitseprojektidega alustamist ja suurendada kaitsekulutuste tulemuslikkust, sealhulgas kaitsefondist rahastatavate projektide puhul.
- (24) Arvestades kaitsetööstuse eripära, mille puhul nõudlus pärineb peaaegu eranditult liikmeriikidelt ja assotsieerunud riikidelt, kes kontrollivad ka kõikide kaitseotstarbeliste toodete ja kogu kaitsetehnoloogia soetamist, sealhulgas ekspordi, ei järgi kaitsektor traditsioonilisematel turgudel valitsevaid tavapäraseid reegleid ja ärimudeleid. Seepärast ei saa kaitsetööstus võtta ette olulisi iserahastatavaid kaitsealaseid teadus- ja arendustegevuse projekte ning kõik teadus- ja arendustegevuse kulud katavad sageli täies ulatuses liikmesriigid ja assotsieerunud riigid. Selleks et saavutada kaitsefondi eesmärgid, eelkõige et stimuleerida eri liikmesriikidest ja assotsieerunud riikidest pärit õigussubjektide vahelist koostööd, ning võttes arvesse kaitsesektori eripära, tuleks prototüüpide etapile eelnevate meetmete puhul katta rahastamiskõlblikud kulud kuni täies ulatuses.

- (25) Prototüüpide etapp on kriitiline etapp, kus liikmesriigid ja assotsieerunud riigid tavaliselt teevad otsuse koondinvesteeringu kohta ning käivitavad tulevaste kaitsetööstuste toodete või kaitsetehnoloogia soetamise protsessi. Sellepärast lepivad liikmesriigid ja assotsieerunud riigid just selles etapis kokku vajalikes lubadustes, sealhulgas kulude jagamises ja projekti omaluses. Lubaduste usaldusväärsuse tagamiseks ei tohiks kaitsefondist antav toetus üldjuhul ületada 20 % rahastamiskõlblikest kuludest.
- (26) Prototüübile järgnevatel etappidel tuleks võimaldada meetmete rahastamist kuni 80 % ulatuses. Sellised toote ja tehnoloogia lõppversioonile eelnevad meetmed võivad nõuda siiski märkimisväärsed kulud.
- (27) Kaitsesektori sidusrühmad kannavad spetsiifilisi kaudseid kulusid, näiteks seoses julgeolekuga. Lisaks tegutsevad sidusrühmad eriturul, kus nad ostjapoolse nõudluse puudumise korral ei saa erinevalt tsiviilsektorist teadus- ja arendustegevuse kulusid sisse nõuda. Seepärast on põhjendatud ühtse määra – 25 % meetme otsestest rahastamiskõlblikest kogukuludest – alusel rahastamise lubamine koos võimalusega nõuda sisse kaudsed rahastamiskõplikud kulud, mis määratakse kindlaks vastavalt vahendite saajate tavapärasele kuluarvestustavadele, tingimusel et riiklikud asutused aktsepteerivad kõnealuseid kuluarvestustavasid võrreldavate kaitsevaldkonna tegevuste puhul, ja vahendite saaja on neist teavitanud komisjoni.

- (28) Piiriüleste VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate osalusega meetmed toetavad tarneahelate avamist ning aitavad kaasa kaitsefondi eesmärkide saavutamisele. Need meetmed peaksid seetõttu olema rahastamiskõlblikud suurendatud rahastamismääraga, mida saaksid kasutada kõik osalevad õigussubjektid.
- (29) Tagamaks, et rahastatavad meetmed aitavad kaasa Euroopa kaitsetööstuse konkurentsivõimele ja tõhususele, on oluline, et liikmesriigid kavandaksid lõpptoote ühist hankimist või tehnoloogia ühist kasutamist, eriti piiriülese ühishanke teel, mille käigus liikmesriigid korraldavad hankemenetluse ühiselt, eelkõige keskse hankija kaudu.
- (30) Selleks et tagada kaitsefondist toetatavate meetmete panus Euroopa kaitsetööstuse konkurentsivõime ja tõhususe suurendamisse, peaksid need olema suunatud turule ja lähtuma nõudlusest ning olema keskpikas kuni pikas perspektiivis majanduslikult tasuvad. Seetõttu tuleks arendustegevuse rahastamiskõlblikkuse kriteeriumide puhul arvesse võtta asjaolu, et liikmesriigid kavatsevad lõpptoote hankida või tehnoloogiat kasutada koordineeritud viisil, sealhulgas vastastikuse mõistmise memorandumid või kavatsusavalduse abil. Arendustegevuse jaoks toetuse andmise kriteeriumide puhul tuleks arvesse võtta ka asjaolu, et liikmesriigid on võtnud poliitilise või õigusliku kohustuse lõpptoodeid või tehnoloogiat ühiselt ja koordineeritud viisil kasutada, omada või hooldada.

- (31) Innovatsiooni ja tehnoloogiaarenduse edendamine liidu kaitsetööstuses peaks toimuma viisil, mis on kooskõlas liidu julgeoleku- ja kaitsehuvidega. Seega peaks üheks toetuse andmise kriteeriumiks olema meetmete panus nendesse huvidesse ja liikmesriikide vahel ühiselt kokku lepitud kaitseuringute ja kaitsevõime prioriteetidesse.
- (32) Rahastamiskõlblikud meetmed, mis on välja töötatud liidu institutsioonilises raamistikus toimuvate PESCO projektide kontekstis, peaksid tagama pideva tõhustatud koostöö eri liikmesriikides asuvate õigussubjektide vahel ja seega aitama vahetult täita kaitsefondi eesmäärke. Kui sellised meetmed valituks osutuvad, tuleks neile seetõttu ette näha kõrgem rahastamismäär.
- (33) Komisjon võtab arvesse muid Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/...¹⁺ loodud teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Euroopa Horisont“ alusel rahastatavaid tegevusi, et vältida asjatut dubleerimist ning tagada tsiviil- ja kaitseotstarbeliste teadusuuringute vastastikune rikastamine ja koostoime.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... määrus (EL) 2021/..., millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Euroopa horisont“ ja kehtestatakse selle osalemis- ja levitamisreeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1290/2013 ja (EL) nr 1291/2013 (ELT ...).

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis ST 7064/20 (2018/0224(COD)) sisalduva määruse number ning esitada joonealuses märkuses kõnealuse määruse kuupäev, number, pealkiri ja ELT avaldamisviide.

- (34) Küberturvalisus ja -kaitse on üha suuremad väljakutsed ning komisjon ja liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja tunnistasid vajadust luua koostoime käesoleva määruse kohaldamisalas ellu viidavate küberkaitse meetmete ja küberturvalisuse valdkonnas tehtavate liidu algatuste vahel, näiteks need, mis kuulutati välja komisjoni 13. septembri 2017. aasta ühisteatises „Vastupidavusvõime, heidutus ja kaitse: tugeva küberturvalisuse tagamine ELis“. Eelkõige peaksid sidusrühmad püüdma luua koostoimet küberturvalisuse tsiviil- ja kaitsemõõtme vahel, et suurendada küberkesksust.

- (35) Tuleks tagada ühtne käsitusviis, ühendades omavahel komisjoni algatatud kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistava meetme vastavalt finantsmääruse artikli 58 lõike 2 punktile b ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2018/1092¹ loodud Euroopa kaitsevaldkonna tööstusliku arendamise programmi (EDIDP) meetmed, ning ühtlustades osalemistingimused. Ühtne käsitusviis peaks looma sidusamad rahastamisvahendid ning suurendama kaitsefondi innovatsiooni, koostööd ja majanduslikku mõju, vältides samal ajal tarbetut dubleerimist ja killustumist. See peaks samuti tagama, et kaitsefondiga aidatakse kaasa kaitseuuringute tulemuste paremale kasutusele võtmisele, täites uurimis- ja arendustegevuse etapi vahelise lünga kaitsesektori eripära arvestades ja edendades kõiki innovatsioonivorme, sealhulgas murrangulist kaitsetehnoloogiat. Teatavatel juhtudel võib oodata positiivset ülekanduvat mõju ka tsiviilsektoris.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL) 2018/1092, millega kehtestatakse Euroopa kaitsevaldkonna tööstusliku arendamise programm eesmärgiga toetada liidu kaitsetööstuse konkurentsi- ja uuendusvõimet (ELT L 200, 7.8.2018, lk 30).

- (36) Kui see on meetme eripära arvestades asjakohane, tuleks kaitsefondi eesmäärke samuti rahastada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/...¹⁺ loodud rahastamisvahenditest ja eelarveliste tagatistega.
- (37) Fondi toetust tuleks kasutada turutõrgete või ebaoptimaalsete investeerimisolukordade kõrvaldamiseks proportsionaalsel viisil ning meetmed ei tohiks dubleerida ega välja tõrjuda erasektori rahastamist ega moonutada konkurentsi siseturul. Meetmetel peaks olema liidu jaoks selge lisaväärtus.
- (38) Fondi liidupoolse rahastamise vormide ja eelarve täitmise viiside valikul tuleks lähtuda nende suutlikkusest saavutada meetmete erieesmäärke ja tulemusi, võttes eelkõige arvesse kontrolliga seotud kulusid, halduskoormust ja eeldatavat nõuete täitmata jätmisega seotud riski. Valikul tuleks muu hulgas kaaluda kindlasummaliste maksete, ühtse määra alusel rahastamise ja ühikuhindade kasutamist, samuti kuludega sidumata makseid, millele on osutatud finantsmääruse artikli 125 lõikes 1.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... määrus (EL) 2021/..., millega luuakse programm „InvestEU“ ja millega muudetakse määrust (EL) 2015/1017 (ELT L ..., ..., lk ...).

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 74/20 (2020/0108(COD)) sisalduva määruse number ja esitada joonealuses märkuses kõnealuse määruse kuupäev, number ja ELT avaldamisviide.

- (39) Kooskõlas kaitsefondi eesmärkidega ning võttes arvesse Euroopa kaitsevaldkonna tööstusliku arendamise programmi ja kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistava meetmega saadud esmaseid kogemusi peaks komisjon võtma rakendusaktidega vastu igaaastased tööprogrammid. Tööprogrammide koostamisel peaks komisjoni abistama komitee. Komisjon peaks püüdma leida lahendusi, millel on komitees võimalikult suur toetus. Sellega seoses peaks komiteel olema võimalik tulla kokku riiklike kaitse- ja julgeolekuekspertide koosseisus, et anda komisjonile konkreetset abi, sealhulgas nõu salastatud teabe kaitsega meetmete raames. Komiteesse oma esindajate määramise õigus on liikmesriikidel. Komitee liikmetele tuleks anda varajased ja tulemuslikud võimalused analüüsida rakendusaktide eelnõusid ja esitada nende kohta oma seisukohti.
- (40) Tööprogrammides esitatud kategooriad peaksid asjakohasel juhul hõlmama talitlusnõudeid, et tööstusele oleks selge, milliseid funktsioone ja ülesandeid peavad arendatavad võimed täitma. Sellised nõuded peaksid andma selge ettekujutuse oodatavast toimimisest, kuid need ei peaks olema suunatud konkreetsetele lahendustele või konkreetsetele õigussubjektidele ning ei tohiks takistada konkurentsi konkursikutsete tasandil.

- (41) Tööprogrammide väljatöötamisel peaks komisjon ühtlasi tagama komiteega peetavate asjakohaste konsultatsioonide teel, et kavandatud teadus- või arendustegevusega välditakse tarbetut dubleerimist. Sellega seoses võib komisjon eelnevalt hinnata võimalikke dubleerimisjuhtumeid, mis on seotud olemasolevate võimete või liidus juba rahastatavate teadus- või arendusprojektidega.
- (42) Komisjon peaks tagama tööprogrammide sidususe kaitsetstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia kogu tööstustsükli ulatuses.
- (43) Tööprogrammidega tuleks ka tagada, et piisav osa kogueelarvest suunatakse meetmetele, mis võimaldavad VKEde piiriülest osalemist.
- (44) Et saada kasu Euroopa Kaitseagentuuri eksperditeadmistest ja kogemustest kaitsesektoris, peaks tal olema komitees vaateleja staatus. Kaitsevaldkonna eripära arvestades peaks komiteed selle töös abistama ka Euroopa välis teenistus.

(45) Käesoleva määruse mõjususe tagamiseks peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta käesoleva määruse lisa seoses näitajatega, kui seda peetakse vajalikuks, ning täiendada käesolevat määrust seire- ja hindamisraamistiku kehtestamist käsitlevate sätetega. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes¹ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

¹ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

- (46) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisolulised seoses tööprogrammide vastuvõtmise ning väljavalitud teadus- ja arendustegevuse rahastamiseks vajalike vahendite eraldamisega. Teadus- ja arendustegevuse elluviimisel tuleks eriti võtta arvesse kaitsesektori eripära, eelkõige liikmesriikide, assotsieerunud riikide või mõlema vastutust planeerimis- ja soetamisprotsessi eest. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011¹.
- (47) Komisjon peaks koostama sõltumatute ekspertide nimekirja. Sõltumatud eksperdid peaksid läbima julgeolekukontrolli asjaomases liikmesriigis. Nimekiri ei tohiks olla avalik. Sõltumatud eksperdid tuleks valida vastavalt sellele, millised on nende oskused, kogemused ja teadmised neile antavate ülesandete arvestades. Sõltumatute ekspertide määramisel peaks komisjon võimaluste piires rakendama asjakohaseid meetmeid, et saavutada sõltumatute ekspertide rühmade ja hindamiskomisjonide tasakaalustatud koosseis erinevaid oskusi, kogemusi, teadmisi, geograafilist mitmekesisust ja soolist kuuluvust silmas pidades, võttes arvesse meetme valdkonnas valitsevat olukorda. Samuti tuleks püüda tagada sõltumatute ekspertide asjakohane roteerumine ning era- ja avaliku sektori asjakohane tasakaal.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisoluliste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

- (48) Sõltumatud eksperdid ei tohiks hinnata, nõu anda ega abistada küsimustes, mille puhul neil on huvide konflikt, eelkõige kui see on seotud nende ametikohaga hindamise ajal. Eelkõige ei tohiks nad olla olukorras, kus nad võiksid kasutada saadavat teavet nende hinnatava konsortsiumi kahjuks.
- (49) Pärast projektide hindamist sõltumatute ekspertide abiga peaks komisjon valima välja kaitsefondist rahastatavad meetmed. Liikmesriike tuleks teavitada hindamise tulemustest, esitades väljavalitud meetmete pingerea, ja rahastatavate meetmete edenemisest.
- (50) Uute kaitseotstarbeliste toodete või kaitsetehnoloogia kavandamisel või olemasolevate kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia ajakohastamisel peaksid taotlejad kohustuma järgima eetika põhimõtteid, nagu inimeste heaolu ja inimgenoomi kaitsega seonduvaid põhimõtteid, mis kajastuvad ka sellekohastes liidu, liikmesriikide ja rahvusvahelises õiguses, sealhulgas Euroopa Liidu põhiõiguste hartas ja Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonis ning teatavatel juhtudel selle protokollides. Komisjon peaks ettepanekuid süstemaatiliselt kontrollima, et selgitada välja tõsisemaid eetilisi küsimusi tekitavad ettepanekud. Asjakohasel juhul tuleks neid ettepanekuid hinnata eetilise seisukohast.

- (51) Avatud siseturu toetamiseks tuleks innustada piiriüleste VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate osalemist konsortsiumi liikmetena, alltöövõtjatena või tarneahela muude õigussubjektidena.
- (52) Fondi edukuse tagamiseks peaks komisjon püüdma pidada dialoogi liikmesriikide ja tööstusega. Sellesse tuleks kaasata ka Euroopa Parlament kui kaasseadusandja ja oluline sidusrühm.
- (53) Käesoleva määrusega kehtestatakse kaitsefondi rahastamispakett, mis on iga-aastase eelarvemenetluse käigus Euroopa Parlamendi ja nõukogu peamine lähtesumma Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni 16. detsembri 2020. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe, mis käsitleb eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset finantsjuhtimise, samuti uusi omavahendeid, sealhulgas uute omavahendite kasutuselevõtmise tegevuskava,¹ punkti 18 tähenduses. Komisjon peaks tagama, et haldusmenetlused hoitakse võimalikult lihtsana ning et need toovad kaasa võimalikult vähe lisakulusid.
- (54) Fondi suhtes kohaldatakse finantsmäärust, kui ei ole sätestatud teisiti. Finantsmääruses sätestatakse liidu eelarve täitmise reeglid, sealhulgas reeglid toetuste, auhindade, hangete, eelarve kaudse täitmise, rahastamisvahendite, eelarveliste tagatiste ja finantsabi kohta.

¹ ELT L 443I, 22.12.2020, lk 28.

- (55) Käesoleva määruse suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt ELi toimimise lepingu artikli 322 alusel vastu võetud horisontaalseid finantsreegleid. Need reeglid on sätestatud finantsmääruses ning nendega määratakse eelkõige kindlaks menetlus eelarve koostamiseks ja selle täitmiseks toetuste, auhindade, hangete ja eelarve kaudse täitmise kaudu ning nähakse ette finantsjuhtimises osalejate vastutuse kontroll. ELi toimimise lepingu artikli 322 alusel vastu võetud reeglid käsitlevad ka üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks.

(56) Finantsmääruse, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 883/2013¹ ning nõukogu määruste (EÜ, Euratom) nr 2988/95,² (Euratom, EÜ) nr 2185/96³ ja (EL) 2017/1939⁴ kohaselt tuleb liidu finantshuve kaitsta proportsionaalsete meetmetega, sealhulgas meetmetega, mis hõlmavad õigusnormide rikkumise, sealhulgas kelmuste ja pettuste ärahoidmist, avastamist, kõrvaldamist ja uurimist, kaotatud, alusetult makstud või ebaõigesti kasutatud summade tagasinõudmist ning asjakohasel juhul halduskaristuste kehtestamist. Eelkõige on Euroopa Pettustevastasel Ametil (OLAF) vastavalt määrustele (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ja (EL, Euratom) nr 883/2013 õigus korraldada haldusjuurdlusi, sealhulgas kohapealseid kontrole ja inspekteerimisi, et teha kindlaks, kas on esinenud kelmust, pettust, korrupsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

² Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1).

³ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

⁴ Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).

Euroopa Prokuratuuril on määruse (EL) 2017/1939 kohaselt õigus uurida liidu finantshuve kahjustavaid kuritegusid, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2017/1371,¹ ja esitada süüdistusi. Vastavalt finantsmäärusele peab iga isik või üksus, kes saab liidu vahendeid, tegema liidu finantshuvide kaitsel igakülgset koostööd, andma komisjonile, OLAFile, kontrollikojale ja tõhustatud koostöös osalevate liikmesriikide suhtes kooskõlas määrusega (EL) 2017/1939 Euroopa Prokuratuurile vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu ning tagama, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamisse, annavad samaväärsed õigused.

- (57) Euroopa Majanduspiirkonda (EMP) kuuluvad kolmandad riigid võivad liidu programmides osaleda koostöö raames, mis kehtestati Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga,² milles on sätestatud, et programme rakendatakse kõnealuse lepingu kohaselt vastu võetud otsuse alusel. Käesolevasse määrusesse tuleks lisada erisäte, millega nõutakse neilt kolmandatelt riikidelt vastutavale eelarvevahendite kasutajale, OLAFile ja kontrollikojale vajalike õiguste ja nõutava juurdepääsu andmist, mida neil on vaja oma volituste täieulatuslikuks kasutamiseks.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29).

² EÜT L 1, 3.1.1994, lk 3.

(58) Vastavalt 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe punktidele 22 ja 23 tuleks kaitsefondi hinnata teabe põhjal, mis on kogutud seirenormide alusel, vältides samal ajal eelkõige liikmesriikidele langevat halduskoormust ja ülereguleerimist. Seirenormid peaksid asjakohasel juhul sisaldama ka mõõdetavaid näitajaid, mille alusel saab hinnata kaitsefondi mõju kohapeal. Komisjon peaks tegema hiljemalt nelja aasta jooksul pärast kaitsefondi rakendamise algust vahehindamise, sealhulgas selleks, et esitada ettepanekud asjakohasteks käesoleva määruse muudatusteks. Komisjon peaks tegema ka lõpphindamise kaitsefondi rakendamisperioodi lõpus, käsitledes finantstegevust rahalise rakendamise tulemuste ja võimaluste piires ka kaitsefondi rakendamise tulemuste mõju seisukohast. Sellest tulenevalt peaks lõpphindamise aruanne aitama ka kindlaks teha valdkonnad, milles liit on kaitseotstarbeliste toodete ja tehnoloogiate arendamisel sõltuv kolmandatest riikidest. Lõpparuandes tuleks analüüsida ka VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate piiriülest osalemist kaitsefondist toetatavates projektides, samuti VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate osalemist üleilmsetes väärtusahelates, ja kaitsefondi panust võimearendusplaanis tuvastatud puuduste käsitlemisel ning peaks hõlmama teavet vahendite saajate päritoluriikide kohta, konkreetsetes meetmetes osalevate liikmesriikide ja assotsieerunud riikide arvu ja loodud intellektuaalomandi õiguste jaotust. Komisjon võib ka teha ettepaneku käesoleva määruse muutmiseks, et reageerida võimalikele suundumustele kaitsefondi rakendamise ajal.

- (59) Komisjon peaks tegema regulaarset seiret kaitsefondi rakendamise üle ning esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule aastaaruande saavutatud tulemuste kohta, sealhulgas selle kohta, kuidas võetakse kaitsefondi rakendamisel arvesse Euroopa kaitsevaldkonna tööstusliku arendamise programmi ja kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistava meetmega seoses saadud teadmisi ja kogemusi. Selleks peaks komisjon kehtestama vajaliku seirekorra. Aruanne ei tohiks sisaldada tundlikku teavet.
- (60) Võttes arvesse, kui tähtis on võidelda kliimamuutuste vastu kooskõlas liidu kohustustega rakendada Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel vastu võetud Pariisi kokkulepe¹ ning saavutada ÜRO kestliku arengu eesmärgid, aidatakse kaitsefondiga kaasa kliimameetmete peavoolustamisele liidu poliitikavaldkondades ja üldise eesmärgi – tagada 30 % liidu eelarvekulutustest kliimaeesmärkide toetamiseks – saavutamisele. Asjakohased meetmed määratakse kindlaks kaitsefondi ettevalmistamise ja rakendamise käigus ning neid hinnatakse uuesti kaitsefondi vahehindamise kontekstis.
- (61) Võttes arvesse, kui tähtis on võidelda bioloogilise mitmekesisuse kiire vähenemise vastu, aitab käesolev määrus kaasa bioloogilise mitmekesisuse meetmete peavoolustamisele liidu poliitikavaldkondades ja saavutada üldeesmärk eraldada bioloogilise mitmekesisuse eesmärkidele 2024. aastal 7,5 % mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 kohastest iga-aastastest kulutustest ning 2026. ja 2027. aastal 10 %, võttes samal ajal arvesse kliima- ja bioloogilise mitmekesisuse eesmärkide praegust kattuvust vastavalt 16. detsembri 2020. aasta institutsioonidevahelisele kokkuleppele.

¹ ELT L 282, 19.10.2016, lk 4.

- (62) Kuna kaitsefondist tuleks toetada üksnes kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia uurimis- ja arendusetappe, ei peaks liidul olema kaitsefondist rahastatud meetmete abil saadud kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia omandiõigusi ega intellektuaalomandiõigusi, välja arvatud siis, kui liidu toetust antakse riigihanke teel. Siiski peaks huvitatud liikmesriikidel ja assotsieerunud riikidel olema teadusuuringutega seotud meetmete puhul võimalus kasutada rahastatud meetmete tulemusi, et osaleda ühisarenduse järelmeetmetes.
- (63) Liidu toetus ei tohiks mõjutada kaitseotstarbeliste toodete liidusiseseid tarneid kooskõlas direktiiviga 2009/43/EÜ ega toodete, varustuse või tehnoloogia ekspordi. Liikmesriikide sõjalise varustuse ja sõjalise tehnoloogia ekspordi reguleeritakse nõukogu ühise seisukohaga 2008/944/ÜVJP¹.
- (64) Tundliku taustteabe, sealhulgas enne või väljaspool kaitsefondi tegevust koostatud andmete, oskusteabe või teabe kasutamine volitamata isikute poolt või nende isikute juurdepääs kaitsefondist toetatud meetmetega seoses saavutatud tulemustele võib negatiivselt mõjutada liidu või ühe või enama liikmesriigi huve. Seepärast peaks tundliku teabe käitlemise suhtes kohaldama asjakohast liidu ja liikmesriikide õigust.

¹ Nõukogu 8. detsembri 2008. aasta ühine seisukoht 2008/944/ÜVJP, millega määratletakse sõjatehnoloogia ja -varustuse ekspordi kontrolli reguleerivad ühiseeskirjad (ELT L 335, 13.12.2008, lk 99).

- (65) Selleks et tagada salastatud teabe nõutaval tasemel turvalisus, tuleks salastatud rahastamislepingute allkirjastamisel järgida tööstusjulgeoleku miinimumstandardeid. Sel eesmärgil ja kooskõlas komisjoni otsusega (EL, Euratom) 2015/444¹ peaks komisjon liikmesriikide määratud sõltumatutele ekspertidele nõu andmiseks edastama programmi julgeolekujuhised, sealhulgas salastatuse taseme määramise juhendi.
- (66) Kuna käesoleva määruse eesmärke ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (67) Komisjon peaks kaitsefondi hallates järgima hoolikalt konfidentsiaalsuse ja turvalisuse nõudeid, eelkõige seoses salastatud ja tundliku teabe kaitsega.

¹ Komisjoni 13. märtsi 2015. aasta otsus (EL, Euratom) 2015/444 ELi salastatud teabe kaitseks vajalike julgeolekunormide kohta (ELT L 72, 17.3.2015, lk 53).

- (68) Selleks et tagada asjaomases poliitikavaldkonnas toetuse andmise järjepidevus ja võimaldada rakendamise alustamist mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 algusest, peaks käesolev määrus jõustuma võimalikult kiiresti ja seda tuleks kohaldada tagasiulatuvalt alates 1. jaanuarist 2021.
- (69) Määrus (EL) 2018/1092 tuleks seetõttu kehtetuks tunnistada,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I JAOTIS

TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUSELE

KOHALDATAVAD ÜHISSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesoleva määrusega luuakse Euroopa Kaitsefond (edaspidi „kaitsefond“), nagu on sätestatud määruse (EL) 2021/...⁺ artikli 1 lõike 2 punktis c, ajavahemikuks 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2027. Kaitsefondi kehtivusaeg vastab mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 kehtivusajale.

Käesolevas määruses sätestatakse kaitsefondi eesmärgid, eelarve ajavahemikuks 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2027 ning liidupoolse rahastamise vormid ja reeglid.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis ST 7064/20 (2018/0224(COD)) sisalduva määruse number.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „õigussubjekt“ – juriidiline isik, mis on asutatud ja juriidilise isikuna tunnustatud liidu, liikmesriigi või rahvusvahelise õiguse alusel, millel on juriidilise isiku staatus ning õigus tegutseda enda nimel, teostada õigusi ja kanda kohustusi, või finantsmääruse artikli 197 lõike 2 punktis c osutatud juriidilise isiku staatusega üksus;
- 2) „taotleja“ – õigussubjekt, kes esitab taotluse kaitsefondist toetuse saamiseks pärast konkursikutse avaldamist või kooskõlas finantsmääruse artikli 195 esimese lõigu punktiga e;
- 3) „vahendite saaja“ – õigussubjekt, kellega on allkirjastatud rahastamisleping või kellele on teatatud rahastamisotsusest;
- 4) „konsortsium“ – lepingul põhinev taotlejate või vahendite saajate koostöörühm, mis on loodud käesoleva kaitsefondi meetmete elluviimiseks;
- 5) „koordinaator“ – konsortsiumi liikmeks olev õigussubjekt, kelle kõik konsortsiumi liikmed on määranud komisjoniga suhtlemisel peamiseks konsortsiumi kontaktpunktiks;

- 6) „kontroll“ – võime otsustavalt mõjutada õigussubjekti kas otse või kaudselt ühe või mitme vahepealse õigussubjekti kaudu;
- 7) „juhtimisstruktuur“ – õigussubjekti organ, mis on moodustatud vastavalt riigisisesele õigusele, mis annab asjakohasel juhul aru tegevjuhile ning millel on õigus määrata kindlaks õigussubjekti strateegia, eesmärgid ja üldine suund ning mis teeb järelevalvet ja seiret juhtimisotsuste tegemise üle;
- 8) „süsteemi prototüüp“ – toote või tehnoloogia mudel, mille abil on võimalik demonstreerida toimimist tegevuskeskkonnas;
- 9) „kvalifitseerimine“ – terviklik menetlus, mille käigus tõendatakse, et kaitseotstarbelise toote, materiaalse või immateriaalse komponendi või kaitsetehnoloogia kavand vastab kindlaksmääratud nõuetele, ning esitatakse objektiivsed tõendid selle kohta, et kavandile kehtestatud spetsiifilised nõuded on täidetud;
- 10) „sertifitseerimine“ – menetlus, millega riiklik asutus tõendab, et kaitseotstarbeline toode, materiaalne või immateriaalne komponent või kaitsetehnoloogia vastab kohaldatavatele normidele;
- 11) „teadustegevus“ – tegevus, mis seisneb peamiselt uurimistegevuses, eelkõige rakendusuuringute ja vajaduse korral fundamentaalteaduslike uuringute tegemises, eesmärgiga saada uusi teadmisi ja keskendudes eranditult kaitserakendustele;

- 12) „arendustegevus“ – tegevus, mis seisneb kaitsele suunatud tegevustes peamiselt arendusetapis, hõlmates uusi kaitseotstarbelisi tooteid või kaitsetehnoloogiat või ajakohastades olemasolevaid tooteid või tehnoloogiat, välja arvatud relvade tootmine ja kasutamine;
- 13) „murranguline kaitsetehnoloogia“ – tõhustatud või täiesti uue tehnoloogia, mis toob kaasa põhjaliku muutuse, sealhulgas paradigmuuutuse kaitsevaldkonna kontseptsioonides ja praktikas, näiteks asendades olemasoleva kaitsetehnoloogia või muutes selle tarbetuks;
- 14) „väike- ja keskmise suurusega ettevõtjad“ või „VKEd“ – komisjoni soovitus 2003/361/EÜ¹ lisa artiklis 2 määratletud väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad;
- 15) „keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtja“ – ettevõtja, mis ei ole VKE ning millel on maksimaalselt 3 000 töötajat, kusjuures töötajate arv arvutatakse vastavalt soovitus 2003/361/EÜ lisa artiklitele 3–6;
- 16) „segarahastamistoiming“ – liidu eelarvest toetatav meede, sealhulgas finantsmääruse artikli 2 punktis 6 määratletud segarahastamisvahendi või- platvormi raames, milles kombineeritakse liidu eelarvest tagastamatus vormis antav toetus või rahastamisvahendid ning arengut rahastavate või muude avalik-õiguslike finantseerimisasutuste ning erasektori finantseerimisasutuste või investorite tagastatavas vormis antav toetus;

¹ Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus 2003/361/EÜ mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratluse kohta (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

- 17) „kommertskasutusele eelnev hange“ – teadus- ja arendusteenuste hange, mis hõlmab turutingimustel riski ja kasu jagamist ning konkurentsivõimelist arendustegevust etappides, kus hangitud teadus- ja arendusteenused on selgelt eraldatud lõpptoodete kaubanduslike koguste kasutuselevõttust;
- 18) „projektijuht“ – avaliku sektori hankija, mille asukoht on liikmesriigis või assotsieerunud riigis ning mille liikmesriik või assotsieerunud riik või liikmesriikide või assotsieerunud riikide rühm on määranud haldama alaliselt või ajutiselt hargmaist relvastusprojekti;
- 19) „tulemused“ – asjaomase meetmega saavutatud materiaalne või immateriaalne tagajärg, näiteks andmed, oskusteave või teave, olenemata selle vormist ja laadist, ning sellest, kas seda saab kaitsta või mitte, ning sellega seotud õigused, sealhulgas intellektuaalomandi õigused;
- 20) „uus teave“ – kaitsefondi tegevuse tulemusena saadud andmed, oskusteave või teave mis tahes vormis või kujul;

- 21) „salastatud teave“ – mis tahes vormis teave või materjal, mille loata avaldamine võib ühel või teisel määral kahjustada liidu või ühe või mitme liikmesriigi huve ning millel on ELi salastusmärke või sellele vastav salastusmärke vastavalt nõukogus kokku tulnud Euroopa Liidu liikmesriikide kokkuleppele, mis käsitleb Euroopa Liidu huvides vahetatava salastatud teabe kaitset¹;
- 22) „tundlik teave“ – teave ja andmed, sealhulgas salastatud teave, mida peab kaitsma loata juurdepääsu või avaldamise eest liidu või liikmesriigi õiguses sätestatud kohustuste tõttu või selleks, et kaitsta füüsilise või juriidilise isiku privaatsust või turvalisust;
- 23) „eriaruanne“ – teadustegevuse konkreetne väljund, milles võetakse kokku tegevuse tulemused, antakse ulatuslikku teavet peamiste põhimõtete, eesmärkide, tulemite, peamiste omaduste, läbitud katsete, võimalike eeliste, kaitsevaldkonnas võimaliku rakendamise ning teadustegevuse tulemuste oodatava kasutuse kohta arendustegevuses, sealhulgas teavet intellektuaalomandiõiguste kuuluvuse kohta, kusjuures teave intellektuaalomandiõiguste kohta ei ole kohustuslik;
- 24) „mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksus“ – õigussubjekt, mille asukoht on mitteassotsieerunud kolmandas riigis, või õigussubjekt, mille asukoht on liidus või assotsieerunud riigis, aga mille juhtimisstruktuur asub mitteassotsieerunud kolmandas riigis.

¹ Nõukogus kokku tulnud Euroopa Liidu liikmesriikide vaheline kokkulepe, mis käsitleb Euroopa Liidu huvides vahetatava salastatud teabe kaitset (ELT C 202, 8.7.2011, lk 13).

Artikkel 3

Eesmärgid

1. Fondi üldeesmärk on soodustada Euroopa kaitsesektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi konkurentsivõimet, tõhusust ja innovatsioonisuutlikkust kogu liidus, mis aitab suurendada liidu strateegilist sõltumatust ja tegevusvabadust, toetades õigussubjektide, eelkõige VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate ühistegevust ja piiriülest koostööd kogu liidus, samuti tugevdades ja parandades kaitsevaldkonna tarne- ja väärtusahelate reageerimisvõimet, laiendades piiriülest koostööd õigussubjektide vahel ning edendades innovatsiooni, teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse tööstusliku potentsiaali paremat ärakasutamist kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia tööstustsükli igas etapis.
2. Fondi erieesmärgid on järgmised:
 - a) toetada koostööpõhiseid teadusuuringuid, mis võiksid märkimisväärselt parandada tulevaste võimete tulemuslikkust kogu liidus, eesmärgiga maksimeerida innovatsiooni, luua uusi kaitseotstarbelisi tooteid ja kaitsetehnoloogiat, sealhulgas murrangulist kaitsetehnoloogiat, ning eesmärgiga kasutada kaitseuringute kulutusi liidus võimalikult tõhusalt;

- b) toetada kaitsetstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia ühisarendamist, aidates nii tõhustada kaitsekulutusi liidus, saavutades suurema mastaabisäästu, vähendades tarbetu dubleerimise riski ja seeläbi stimuleerides Euroopa kaitsetstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia turuleviimist ning vähendades kaitsetstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia killustatust kogu liidus, lõppkokkuvõttes soodustades kaitstesüsteemide suuremat standardimist ja aidates luua liikmesriikide kaitsevõimete suuremat koostegutsemisvõimet.

Selline koostöö peab olema kooskõlas liikmesriikide poolt ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) ning eeskätt võimearendusplaani raames ühiselt kokku lepitud kaitsevõime prioriteetidega.

Sellega seoses võib asjakohasel juhul arvesse võtta ka piirkondlikke ja rahvusvahelisi prioriteete, kui need teenivad ÜVJP raames kindlaks määratud liidu julgeoleku- ja kaitsehuve, ning võttes arvesse tarbetu dubleerimise vältimise vajadust, tingimusel et need prioriteedid ei välista ühegi liikmesriigi või assotsieerunud riigi osalemise võimalust.

Artikkel 4

Eelarve

1. Määruse (EL) 2021/...⁺ artikli 12 lõike 1 kohaselt on kaitsefondi rakendamise rahastamispakett ajavahemikul 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2027 7 953 000 000 eurot jooksevhindades.
2. Lõikes 1 osutatud summa jaotus on järgmine:
 - a) 2 651 000 000 eurot teadustegevuseks,
 - b) 5 302 000 000 eurot arendustegevuseks.

Ettenägematutele olukordadele või uutele arengusuundumustele ja vajadustele reageerimiseks võib komisjon teadus- või ja arendustegevuseks mõeldud eraldisi kuni 20 % ulatuses ümber jagada.
3. Lõikes 1 osutatud summat võib kasutada ka kaitsefondi rakendamiseks antava tehnilise ja haldusabi jaoks, näiteks ettevalmistus-, seire-, kontrolli-, auditi- ja hindamistegevuseks, sealhulgas ettevõtte infotehnoloogiasüsteemide kavandamise, seadistamise, käitamise ja hoolduse jaoks.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis ST 7064/20 (2018/0224(COD)) sisalduva määruse number.

4. Vähemalt 4 % ja kuni 8 % lõikes 1 osutatud rahastamispaketist eraldatakse konkursikutsetele või rahastamisotsustele murrangulise kaitsetehnoloogia toetamiseks.

Artikkel 5

Assotsieerunud riigid

Fondis võivad osaleda Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni liikmed, kes on ühtlasi EMP liikmed, vastavalt Euroopa Majanduspiirkonna lepingus sätestatud tingimustele (assotsieerunud riigid).

Artikkel 6

Toetus murrangulisele kaitsetehnoloogiale

1. Komisjon eraldab rakendusaktidega vahendeid avatud ja avalike konsultatsioonide tulemusel, mida peetakse murrangulise kaitsetehnoloogia üle artiklis 24 osutatud tööprogrammides kindlaks määratud sekkumisvaldkondade kaitsealastes aspektides. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 34 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.
2. Tööprogrammides esitatakse murrangulisele kaitsetehnoloogiale kõige paremini sobivad rahastamisvormid.

Artikkel 7

Eetika

1. Fondi raames elluviidavad meetmed peavad olema kooskõlas asjakohase liidu, liikmesriikide ja rahvusvahelise õigusega, sealhulgas Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga. Lisaks peavad need meetmed vastama eetika põhimõtetele, mis kajastuvad ka asjaomases liidu, liikmesriikide ja rahvusvahelises õiguses.
2. Komisjon kontrollib enne rahastamislepingu allkirjastamist ettepanekuid konsortsiumi koostatud eetikaalase enesehindamise põhjal, et selgitada välja ettepanekud, mis tekitavad tõsisid eetilisi küsimusi, sealhulgas seoses tegevuste elluviimise tingimustega. Asjakohasel juhul tuleks neid ettepanekuid hinnata eetilise seisukohast.

Eetilise seire ja hindamist teeb komisjon vastavalt artiklile 26 määratud sõltumatute ekspertide abiga. Sõltumatud eksperdid peavad olema eri taustaga, eeskätt tunnustatud kaitse-eetika eksperdid, ning eksperte peab olema võimalikult paljudest liikmesriikidest.

Eetiliselt tundlike tegevuste elluviimise tingimused määratakse kindlaks rahastamislepingus.

Komisjon tagab, et eetikaga seotud menetlused on võimalikult läbipaistvad ja ta lisab need vastavalt artiklile 29 vahehindamise aruandesse.

3. Meetmes osalevad õigussubjektid omandavad enne asjaomaste tegevuste algust kõik asjaomased load ja muud dokumendid, mida nõuavad riiklikud või kohalikud eetikakomisjonid ja muud asutused, näiteks andmekaitseasutused. Load ja muud dokumendid arhiveeritakse ja esitatakse taotluse korral komisjonile.
4. Eetiliselt sobimatud ettepanekud lükatakse tagasi.

Artikkel 8

Rakendamine ja liidupoolse rahastamise vormid

1. Fondi rakendatakse eelarve otsese täitmise korras vastavalt finantsmäärusele.
2. Erandina käesoleva artikli lõikest 1 võivad põhjendatud juhtudel eelarve kaudse täitmise korras erimeetmeid ellu viia finantsmääruse artikli 62 lõike 1 punktis c osutatud asutused. See ei hõlma käesoleva määruse artiklis 11 osutatud valiku- ja toetuse andmise menetlust.

3. Vastavalt finantsmäärusele võidakse kaitsefondist vahendeid eraldada toetustena, auhindadena ja hankemenetluse teel ning asjakohasel juhul, pidades silmas meetme laadi, segarahastamistoimingutes kasutatavate rahastamisvahendite kaudu.
4. Segarahastamistoiminguid tehakse finantsmääruse X jaotise ja määruse (EL) 2021/...⁺ kohaselt.
5. Rahastamisvahendid peavad olema suunatud üksnes vahendite saajatele.

Artikkel 9

Rahastamiskõlblikud õigussubjektid

1. Vahendite saajad ja meetmes osalevad alltöövõtjad peavad asuma liidus või assotsieerunud riigis.
2. Vahendite saajate ja meetmes osalevate alltöövõtjate taristu, rajatised, vara ja ressursid, mida kasutatakse kaitsefondist toetatavate meetmete jaoks, peavad kogu meetme kestuse ajal asuma liikmesriigi või assotsieerunud riigi territooriumil ning nende juhtimisstruktuurid peavad asuma liidus või assotsieerunud riigis.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 74/20 (2020/0108(COD)) sisalduva määruse number.

3. Fondist toetatava meetme puhul ei tohi vahendite saajad ja meetmes osalevad alltöövõtjad olla mitteassotsieerunud kolmanda riigi või mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksuse kontrolli all.
4. Erandina lõikest 3 on liidus või assotsieerunud riigis asuv õigussubjekt, kes on mitteassotsieerunud kolmanda riigi või mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksuse kontrolli all, rahastamiskõlblik vahendite saaja või meetmes osalev alltöövõtja üksnes juhul, kui komisjonile antakse tagatised, mille on riigisiseste menetluste kohaselt heaks kiitnud liikmesriik või assotsieerunud riik, kus õigussubjekt asub. Tagatistes võidakse osutada õigussubjekti liidus või assotsieerunud riigis asuvale juhtimisstruktuurile. Kui õigussubjekti asukohaks olev liikmesriik või assotsieerunud riik peab seda asjakohaseks, võib tagatistes osutada ka valitsuse eriõigustele teha kontrolli õigussubjekti üle.

Tagatised peavad andma kindluse, et õigussubjekti osalemine meetmes ei ole vastuolus liidu ega liidu liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsehuvidega, mis on kindlaks määratud ÜVJP raames kooskõlas ELi lepingu V jaotisega, ega käesoleva määruse artiklis 3 sätestatud eesmärkidega. Samuti peavad tagatised vastama käesoleva määruse artiklitele 20 ja 23. Tagatistest peab eeskätt nähtuma, et meetme elluviimiseks on võetud abinõusid, millega tagatakse, et

- a) õigussubjekti üle ei tehta kontrolli viisil, mis takistaks või piiraks tema suutlikkust meetmet ellu viia või saavutada tulemusi, mis seaks piiranguid seoses tema meetme eesmärgil vajamineva taristu, rajatiste, vara, ressursside, intellektuaalomandi või oskusteabega või kahjustaks tema suutlikkust ja standardeid, mida on vaja meetme elluviimiseks;
- b) mitteassotsieerunud kolmandal riigil või mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksusel puudub juurdepääs meetmega seotud tundlikule teabele ning meetmes osalevad töötajad ja muud isikud on asjakohasel juhul läbinud liikmesriigi või assotsieerunud riigi julgeolekukontrolli;

- c) meetme käigus tekkiv intellektuaalomand ja meetme tulemused kuuluvad nii meetme elluviimise ajal kui ka pärast selle lõpuleviimist vahendite saajale, nende üle ei tee kontrolli ega neile ei sea piiranguid mitteassotsieerunud kolmas riik ega mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksus, neid ei või liidust ega assotsieerunud riikidest välja viia ja neile ei anta väljastpoolt liitu ega assotsieerunud riike juurdepääsu ilma õigussubjekti asukohaks oleva liikmesriigi või assotsieerunud riigi heakskiiduta ning vastavalt artiklis 3 sätestatud eesmärkidele.

Kui õigussubjekti asukohaks olev liikmesriik või assotsieerunud riik peab seda asjakohaseks, võib anda lisatagatise.

Komisjon teavitab artiklis 34 osutatud komiteed kõigist õigussubjektidest, keda peetakse käesoleva lõike kohaselt rahastamiskõlblikeks.

5. Olemasolevate konkurentsivõimeliste alternatiivide puudumisel liidus või assotsieerunud riigis võivad vahendite saajad ja meetmes osalevad alltöövõtjad kasutada oma vara, taristut, rajatise ja ressursse, mis asuvad või mida hoitakse väljaspool liikmesriikide või assotsieerunud riikide territooriumi, kui see ei ole vastuolus liidu ega selle liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsehuvidega, toimub kooskõlas artiklis 3 sätestatud eesmärkidega ning vastab artiklitele 20 ja 23.

Kõnealuste meetmetega seotud kulud ei ole kõlblikud kaitsefondist toetuse saamiseks.

6. Rahastamiskõlbliku meetme elluviimisel võivad vahendite saajad ja meetmes osalevad alltöövõtjad teha koostööd õigussubjektidega, kelle asukoht on väljaspool liikmesriikide või assotsieerunud riikide territooriumi või kes on mitteassotsieerunud kolmanda riigi või mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksuse kontrolli all, sealhulgas kasutada nende õigussubjektide vara, taristut, rajatisi ja ressursse, tingimusel et see ei ole vastuolus liidu ja selle liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsehuvidega. Koostöö peab olema kooskõlas artiklis 3 sätestatud eesmärkidega ning vastama artiklitele 20 ja 23.

Mitteassotsieerunud kolmas riik või mõni muu mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksus ei tohi ilma loata pääseda juurde meetme elluviimisega seotud salastatud teabele ning vältida tuleb võimalikku negatiivset mõju meetme jaoks otsustava tähtsusega sisendi varustuskindlusele.

Kõnealuste meetmetega seotud kulud ei ole kõlblikud kaitsefondist toetuse saamiseks.

7. Taotlejad esitavad kogu asjakohase teabe, mida on vaja rahastamiskõlblikkuse kriteeriumide hindamiseks. Kui meetme elluviimise jooksul toimub muutus, mis võib seada kahtluse alla vastavuse rahastamiskõlblikkuse kriteeriumidele, teatab asjaomane õigussubjekt sellest komisjonile, kes hindab, kas rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid on endiselt täidetud, ja käsitleb muutuse võimalikku mõju meetme rahastamisele.

8. Käesoleva artikli kohaldamisel tähendab meetmes osalev alltöövõtja alltöövõtjat, kellel on otsene lepinguline suhe vahendite saajaga, muud alltöövõtjat, kellele eraldatakse vähemalt 10 % meetme rahastamiskõlblikest kogukuludest, ja alltöövõtjat, kellel võib olla vaja meetme elluviimiseks juurdepääsu salastatud teabele. Meetmes osalevad alltöövõtjad ei ole konsortsiumi liikmed.

Artikkel 10

Rahastamiskõlblikud meetmed

1. Rahastamiskõlblikud on üksnes meetmed, millega täidetakse artiklis 3 sätestatud eesmärged.
2. Fondist saavad toetust meetmed, mis hõlmavad uusi kaitseotstarbelisi tooteid ja kaitsetehnoloogiat ning olemasolevate kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia ajakohastamist, tingimusel et mitteassotsieerunud kolmas riik ega mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksus ei ole seadnud ajakohastamiseks vajamineva eelteabe kasutamisele otse või kaudselt piiranguid ühe või mitme vahendava õigussubjekti kaudu sellisel viisil, et meetet ei ole võimalik ellu viia.
3. Rahastamiskõlblik meede peab olema seotud ühe või mitme järgmise tegevusega:
 - a) tegevused, mille eesmärk on luua, toetada ja ajakohastada kaitsealaseid teadmisi, kaitseotstarbelisi tooteid ja kaitsetehnoloogiat, sealhulgas murrangulist kaitsetehnoloogiat, mille abil on võimalik saavutada märkimisväärsed tulemused kaitsevaldkonnas;

- b) tegevused, mille eesmärk on suurendada koostegutsemisvõimet ja vastupidavusvõimet, sealhulgas turvaline andmete loomine ja vahetamine, täiustada elutähtsat kaitsetehnoloogiat, suurendada varustuskindlust või võimaldada kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia tulemuste tõhusat kasutamist;
- c) uuringud, näiteks teostatavusuuringud uute või ajakohastatud toodete, tehnoloogia, protsesside, teenuste või lahenduste kohta;
- d) kaitseotstarbelise toote, materiaalse või immateriaalse komponendi või kaitsetehnoloogia kavandamine või kavandi aluseks oleva tehnilise kirjelduse koostamine, mis võib hõlmata osalisi katseid riski vähendamiseks tööstus- või esinduskeskkonnas;
- e) kaitseotstarbelise toote, materiaalse või immateriaalse komponendi või kaitsetehnoloogia süsteemi prototüübi loomine;
- f) kaitseotstarbelise toote, materiaalse või immateriaalse komponendi või kaitsetehnoloogia katsetamine;
- g) kaitseotstarbelise toote, materiaalse või immateriaalse komponendi või kaitsetehnoloogia kvalifitseerimine;
- h) kaitseotstarbelise toote, materiaalse või immateriaalse komponendi või kaitsetehnoloogia sertifitseerimine;

- i) tehnoloogia või vara arendamine, mis suurendab kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia tõhusust kogu olelusringi jooksul.
4. Meede viiakse ellu õigussubjektide koostöö kaudu konsortsiumis, kuhu kuulub vähemalt kolm rahastamiskõlblikku õigussubjekti, mis asuvad vähemalt kolmes eri liikmesriigis või assotsieerunud riigis. Vähemalt kolm neist rahastamiskõlblikest õigussubjektidest, kes asuvad vähemalt kahes eri liikmesriigis või assotsieerunud riigis, ei tohi kogu meetme elluviimise aja jooksul olla otse või kaudselt sama õigussubjekti kontrolli all ega vastastikku üksteise kontrolli all.
 5. Lõiget 4 ei kohaldata meetmete suhtes, mis on seotud murrangulise kaitsetehnoloogiaga, ega lõike 3 punktis c osutatud tegevuste suhtes.
 6. Fondist toetuse saamise tingimustele ei vasta meetmed selliste toodete ja tehnoloogia arendamiseks, mille kasutamine, arendamine või tootmine on kohaldatava rahvusvahelise õigusega keelatud.

Fondist toetuse saamise tingimustele ei vasta ka meetmed selliste autonoomsete surmavate relvade väljatöötamiseks, mille üle puudub sihtmärkide valimisel ja inimeste ründamise otsuse tegemisel tegelik inimkontroll, ilma et see piiraks võimalust rahastada meetmeid, mille eesmärk on kaitseotstarbel varajase hoiatamise süsteemide ja vastumeetmete väljatöötamine.

Artikkel 11

Toetuste valimise ja andmise menetlus

1. Liidu rahastamine toimub konkursikutsete alusel, mis avaldatakse kooskõlas finantsmäärusega.

Teatavatel piisavalt põhjendatud ja erandlikel juhtudel võib liidu rahastamine toimuda ka ilma konkursikutseta kooskõlas finantsmääruse artikli 195 esimese lõigu punktiga e.

2. Komisjon annab käesoleva artikli lõikes 1 osutatud vahendeid rakendusaktidega. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 34 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 12

Hindamiskriteeriumid

Taotlusi hinnatakse järgmiste kriteeriumide alusel:

- a) selle panus tiptasemesse või potentsiaalsesse murrangulisusesse kaitsevaldkonnas, eeskätt näidates, et kavandatud meetme oodatavad tulemused pakuvad märkimisväärseid eeliseid võrreldes olemasolevate kaitsetstarbeliste toodete või kaitsetehnoloogiaga;

- b) selle panus Euroopa kaitsetööstuse innovatsiooni ja tehnoloogiaarendusse, eeskätt näidates, et kavandatud meede sisaldab teedrajavaid või uudseid kontseptsioone ja käsitusviise, uusi paljulubavaid tehnoloogilisi täiustusi või sellise tehnoloogia või kontseptsioonide kohaldamist, mida ei ole kaitsesektoris varem kohaldatud, vältides samal ajal tarbetut dubleerimist;
- c) selle panus Euroopa kaitsetööstuse konkurentsivõimesse, näidates, et kavandatud meede on kulutõhususe ja tulemuslikkuse poolest tõendatavalt positiivses tasakaalus, luues seega uusi turuvõimalusi kogu liidus ja mujal ning kiirendades ettevõtjate kasvu kogu liidus;
- d) selle panus Euroopa kaitsesektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi sõltumatusesse, sealhulgas suurendades sõltumatust liiduvälistest allikatest ning tugevdades tarnekindlust, ning panus liidu julgeoleku- ja kaitsealastesse huvidesse kooskõlas artiklis 3 osutatud prioriteetidega;
- e) selle panus uue piiriülese koostöö loomisse õigussubjektide vahel, kelle asukoht on liikmesriikides või assotsieerunud riikides, eelkõige VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate vahel, kes osalevad meetmes olulisel määral kas vahendite saajana, alltöövõtjana või tarneahela muude õigussubjektidena ning kelle asukoht on mõnes muus liikmesriigis või assotsieerunud riigis kui see, kus asuvad konsortsiumis koos töötavad muud kui VKEdest või keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatest õigussubjektid;
- f) meetme elluviimise kvaliteet ja tulemuslikkus.

Artikkel 13

Kaasrahastamise määr

1. Fondist rahastatakse kuni 100 % käesoleva määruse artikli 10 lõikes 3 osutatud tegevuste rahastamiskõlblikest kuludest, ilma et see piiraks finantsmääruse artikli 190 kohaldamist.
2. Erandina käesoleva artikli lõikest 1 ei tohi
 - a) artikli 10 lõike 3 punktis e osutatud tegevuste jaoks kaitsefondist antav toetus ületada 20 % rahastamiskõlblikest kuludest;
 - b) artikli 10 lõike 3 punktides f, g ja h osutatud tegevuste jaoks kaitsefondist antav toetus ületada 80 % rahastamiskõlblikest kuludest.
3. Arendustegevuse puhul suurendatakse rahastamismäära järgmistel juhtudel:
 - a) nõukogu otsuse (ÜVJP) 2017/2315¹ alusel loodud PESCO projekti kontekstis väljatöötatud meetmele antavat rahalist toetust võib suurendada täiendava 10 protsendipunkti võrra;

¹ Nõukogu 11. detsembri 2017. aasta otsus (ÜVJP) 2017/2315, millega luuakse alaline struktureeritud koostöö ning määratakse kindlaks selles osalevate liikmesriikide nimekiri (ELT L 331, 14.12.2017, lk 57).

- b) kui vähemalt 10 % tegevuse rahastamiskõlblikest kogukuludest on eraldatud liikmesriigis või assotsieerunud riigis asuvatele VKEdele, kes osalevad tegevuses vahendite saajana, alltöövõtjana või tarneahela muu õigussubjektina, võib tegevuse rahastamismäära suurendada kooskõlas käesoleva punktiga.

Rahastamismäära võidakse suurendada protsendipunktide võrra, mis on võrdne protsendiga tegevuse rahastamiskõlblikest kogukuludest, mis eraldatakse VKEdele, kelle asukoht on sellises liikmesriigis või assotsieerunud riigis, kus asuvad muud kui VKEdest vahendite saajad, ning kes osalevad tegevuses vahendite saajana, alltöövõtjana või tarneahela muu õigussubjektina, kuid mitte rohkem kui täiendava 5 protsendipunkti võrra.

Rahastamismäära võidakse suurendada protsendipunktide võrra, mis on võrdne kahekordse protsendiga tegevuse rahastamiskõlblikest kuludest, mis eraldatakse VKEdele, kelle asukoht on mõnes muus liikmesriigis või assotsieerunud riigis kui see, kus asuvad muud kui VKEdest vahendite saajad, kes osalevad tegevuses vahendite saajana, alltöövõtjana või tarneahela muu õigussubjektina;

- c) tegevust võidakse toetada täiendava 10 protsendipunkti võrra suurema rahastamismääraga, kui vähemalt 15 % tegevuse rahastamiskõlblikest kogukuludest on eraldatud liikmesriikides või assotsieerunud riikides asuvatele keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele.

Tegevuse rahastamismäära üldine suurenemine pärast punktide a, b ja c kohaldamist ei tohi ületada 35 protsendipunkti.

Fondist antav toetus, sealhulgas kõrgem rahastamismäär, ei tohi olla suurem kui 100 % meetme rahastamiskõlblikest kuludest.

Artikkel 14

Finantssuutlikkus

1. Ilma et see piiraks finantsmääruse artikli 198 lõikes 5 osutatud erandite kohaldamist kontrollitakse üksnes koordinaatori finantssuutlikkust ning üksnes juhul, kui liidult taotletavate vahendite summa on vähemalt 500 000 eurot.

Kui mõne taotleja või koordinaatori finantssuutlikkuses on põhjust kahelda, kontrollib komisjon ka kõigi taotlejate ja koordinaatori finantssuutlikkust, kui liidult taotletavate vahendite summa on väiksem kui 500 000 eurot.

2. Finantssuutlikkust ei kontrollita õigussubjektide puhul, kelle maksejõulisuse tagavad liikmesriikide asjaomased ametiasutused.
3. Kui finantssuutlikkuse tagab struktuurselt teine õigussubjekt, kontrollitakse teise õigussubjekti finantssuutlikkust.

Artikkel 15

Kaudsed kulud

1. Erandina finantsmääruse artikli 181 lõikest 6 määratakse kaudsed rahastamiskõlblikud kulud kindlaks ühtse määra alusel, milleks on 25 % meetme otsesest rahastamiskõlblikest kogukuludest, välja arvatud alltöövõtuga seotud otsesed rahastamiskõlblikud kulud, toetus kolmandatele isikutele ja mis tahes ühikuhinnad või kindlasummalised maksed, mis sisaldavad kaudseid kulusid.
2. Teise võimalusena võidakse kaudsed rahastamiskõlblikud kulud kindlaks määrata kooskõlas vahendite saaja tavapärase kuluarvestustavadega vastavalt tegelikele kaudsetele kuludele, tingimusel et riiklikud asutused aktsepteerivad kõnealuseid kuluarvestustavasid võrreldavate kaitsevaldkonna tegevuste puhul kooskõlas finantsmääruse artikliga 185, ja et vahendite saaja on neist komisjoni teavitanud.

Artikkel 16

Kuludega sidumata makse või kindlasummalise koondmakse kasutamine

Kui liidu antav kaasrahastamine on väiksem kui 50 % meetme kogukuludest, võib komisjon kasutada

- a) finantsmääruse artikli 180 lõikes 3 osutatud kuludega sidumata makset, lähtudes tulemustest, mis on saavutatud võrreldes varem seatud eesmärkide või tulemusnäitajatega, või
- b) finantsmääruse artiklis 182 osutatud kindlasummalist koondmakset, lähtudes kaasrahastavate liikmesriikide või assotsieerunud riikide ametiasutuste poolt juba heaks kiidetud meetme esialgsest eelarvest.

Kaudsed kulud arvatakse esimese lõigu punktis b osutatud kindlasummalise makse hulka.

Artikkel 17

Kommertskasutusele eelnev hange

1. Liit võib toetada kommertskasutusele eelnevat hanget, andes toetust Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivides 2014/24/EL¹ ja 2014/25/EL² määratletud avaliku sektori hankijale või võrgustiku sektori hankijale, kes hangivad ühiselt kaitsevaldkonna teadus- ja arendusteenuseid või koordineerivad oma hankemenetlusi.
2. Lõikes 1 osutatud hankemenetlus
 - a) peab olema kooskõlas käesoleva määrusega;
 - b) võib lubada sõlmida sama menetluse käigus mitu lepingut (hulgihange);
 - c) peab ette nägema hankelepingu sõlmimise pakkujaga, kes teeb majanduslikult soodsaima pakkumise, tagades samal ajal huvide konflikti puudumise.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ (ELT L 94, 28.3.2014, lk 243).

Artikkel 18
Tagatiskaitsefond

Vastastikuse kindlustusmehhanismi osamaksetega võib katta riski, mis on seotud vahendite saajale määratud summade sissenõudmisega, ning neid käsitatakse piisava tagatisena finantsmääruse tähenduses. Kohaldatakse määruse (EL) 2021/...⁺ artiklit 37.

Artikkel 19
Hangete ja auhindade rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid

1. Auhindade suhtes kohaldatakse *mutatis mutandis* artikleid 9 ja 10.
2. Erandina finantsmääruse artiklist 176 kohaldatakse käesoleva määruse artikli 10 lõike 3 punktis c osutatud uuringute hangete suhtes *mutatis mutandis* käesoleva määruse artikleid 9 ja 10.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis ST 7064/20 (2018/0224(COD)) sisalduva määruse number.

II JAOTIS

TEADUSTEGEVUSELE KOHALDATAVAD

ERISÄTTED

Artikkel 20

Teadustegevuse tulemuste kuuluvus

1. Fondist toetatava teadustegevuse tulemused kuuluvad tulemused loonud vahendite saajatele. Kui tulemused on loonud õigussubjektid ühiselt ja igatüüpe panust ei ole võimalik kindlaks määrata või kui ühiselt loodud tulemusi ei ole võimalik üksteisest eraldada, kuuluvad tulemused kõnealustele õigussubjektidele ühiselt. Ühisomanikud sõlmivad kokkuleppe ühisomandi osade jaotuse ja kasutamise tingimuste kohta vastavalt toetuslepingust tulenevatele kohustustele.
2. Erandina lõikest 1 kuuluvad juhul, kui liidu toetust antakse riigihanke vormis, kaitsefondist toetatava teadustegevuse tulemused liidule. Liikmesriikidel ja assotsieerunud riikidel on kirjaliku taotluse korral õigus tulemusi tasuta kasutada.

3. Fondist toetatava teadustegevuse tulemusi ei kontrolli ja neid ei tohi piira ükski mitteassotsieerunud kolmas riik ega mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksus otse ega kaudselt ühe või mitme vahendava õigussubjekti kaudu, sealhulgas tehnosiirde osas.
4. Seoses tulemustega, mida vahendite saajad on saavutanud tänu kaitsefondist toetatavale teadustegevusele, ning ilma et see mõjutaks käesoleva artikli lõike 9 kohaldamist, teavitatakse komisjoni eelnevalt igasugusest omandiõiguse üleminekust ja ainulitsentsi andmisest mitteassotsieerunud kolmandale riigile või mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksusele. Kui omandiõiguse üleminek või ainulitsentsi andmine on vastuolus liidu ja selle liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsehuvidega või artiklis 3 sätestatud eesmärkidega, tuleb kaitsefondist saadud toetus tagasi maksta.
5. Liikmesriikide ja assotsieerunud riikide ametiasutustel on õigus eriaruandega tutvuda. Tutvumisõigused antakse tasuta ja komisjon annab need üle liikmesriikidele ja assotsieerunud riikidele pärast seda, kui komisjon on kontrollinud asjakohaste konfidentsiaalsuskohustuste olemasolu.

6. Liikmesriikide ja assotsieerunud riikide ametiasutused kasutavad eriaruannet ainult oma relvajõudude, julgeoleku- või luurejõudude poolt või nende tarbeks kasutamise seotud põhjustel, sealhulgas nende koostööprogrammide raames. Kõnealune kasutamine hõlmab uuringuid, hindamisi, teadusuuringuid, kavandamisi, toote vastavushindamist ja sertifitseerimist, käitamist, koolitust ja hävitamist, samuti hanke tehniliste nõuete hindamist ja koostamist.
7. Vahendite saajad annavad kaitsefondist toetatava teadustegevuse tulemuste tasuta kasutamise õiguse liidu institutsioonidele, organitele, ametitele või asutustele hoolikalt põhjendatud juhtudel liidu pädevuses olevate olemasolevate poliitikavaldkondade või programmide arendamiseks, rakendamiseks või nende üle seire tegemiseks. Selliseid kasutusõigusi võib teostada üksnes mitteärilisel otstarbel ja konkurentsiväliselt.

8. Rahastamislepingutes ja kommertskasutusele eelneva hanke lepingutes nähakse ette eritingimused omandiõiguse, kasutusõiguste ja litsentside andmise kohta, et tagada tulemuste võimalikult ulatuslik kasutamine ning vältida ebaausaid eeliseid. Avaliku sektori hankijatel on tasuta kasutusõigused vähemalt tulemuste kasutamiseks nende enda jaoks ja õigus anda kolmandatele isikutele või nõuda vahendite saajatelt, et need annaksid kolmandatele isikutele lihtlitsentse tulemuste kasutamiseks õiglastel ja mõistlikel tingimustel, kuid ilma õiguseta anda all-litsentse. Kõikidel liikmesriikidel ja assotsieerunud riikidel on tasuta õigus kasutada eriaruannet. Kui töövõtja ei suuda kasutada tulemusi ärilistel eesmärkidel teatava aja jooksul pärast kommertskasutusele eelneva hanke toimumist, nagu on kindlaks määratud lepingus, annab ta tulemuste omandiõiguse üle avaliku sektori hankijale.
9. Käesolev määrus ei mõjuta selliste toodete, varustuse ega tehnoloogia ekspordi, mis sisaldavad kaitsefondist toetatava teadustegevuse tulemusi, ega mõjuta liikmesriikide kaalutusõigust seoses kaitsetstarbeliste toodete ekspordipoliitikaga.

10. Kui kaks või enam liikmesriiki või assotsieerunud riiki, kes mitmepoolselt või liidu raames on ühiselt sõlminud ühe või mitu lepingut ühe või mitme vahendite saajaga, et koos arendada edasi kaitsefondist toetust saanud teadustegevuse tulemusi, saavad nad nende tulemuste kasutusõiguse ulatuses, milles need tulemused kuuluvad vahendite saajatele ja neid on vaja lepingu või lepingute täitmiseks. Kasutusõigus antakse tasuta ja eritingimustel selle tagamiseks, et õigusi kasutatakse ainult lepingus või lepingutes ette nähtud eesmärgil ning et on kehtestatud asjakohased konfidentsiaalsuskohustused.

III JAOTIS

ARENJUSTEGEVUSELE KOHALDATAVAD

ERISÄTTED

Artikkel 21

Arendustegevuse täiendavad rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid

1. Konsortsium tõendab, et tegevuse kulud, mida ei kaeta liidu toetusega, kaetakse muude rahastamisviisidega, näiteks liikmesriikide või assotsieerunud riikide osamaksetega või õigussubjektide kaasrahastamisega.

2. Artikli 10 lõike 3 punktis d osutatud tegevused peavad põhinema vähemalt kahe liikmesriigi või assotsieerunud riigi poolt ühiselt kokku lepitud ühtlustatud kaitsevõime nõuetel.
3. Artikli 10 lõike 3 punktides e–h osutatud tegevuste puhul peab konsortsium tõendama riiklike asutuste poolt välja antud dokumentide abil järgmist:
 - a) vähemalt kaks liikmesriiki või assotsieerunud riiki kavatsevad lõpptoote hankida või tehnoloogiat kasutada koordineeritud viisil, sealhulgas teha asjakohasel juhul ühishanke;
 - b) tegevuse aluseks on ühtne tehniline kirjeldus, milles liikmesriigid või assotsieerunud riigid, kes hakkavad tegevust kaasrahastama või kes kavatsevad ühiselt hankida lõpptoote või kasutada ühiselt tehnoloogiat, on ühiselt kokku leppinud.

Artikkel 22

Arendustegevuse täiendavad hindamiskriteeriumid

Lisaks artiklis 12 osutatud hindamiskriteeriumidele võetakse tööprogrammis arvesse järgmist:

- a) panus tõhususe suurendamisse kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia kogu olelusringi vältel, sealhulgas kulutõhususse ning võimalikku koostoimesse hanke- ja hooldusprotsessis ning hävitamisprotsessis;
- b) panus Euroopa kaitsetööstuse edasisse integreerimisse kogu liidus, mille tõendamiseks peavad vahendite saajad näitama, et liikmesriigid on kohustunud lõpptoodet või tehnoloogiat ühiselt ja koordineeritud viisil kasutama, omama või hooldama.

Artikkel 23

Arendustegevuse tulemuste kuuluvus

1. Fondist toetatava arendustegevuse tulemusel loodud kaitseotstarbelised tooted ja kaitsetehnoloogia ei kuulu liidule ja liidul ei ole arendustegevuse tulemuste suhtes intellektuaalomandiõiguslikke nõudeid.

2. Ükski mitteassotsieerunud kolmas riik ega mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksus ei kontrolli ega piira otse ega kaudselt, ühe või mitme vahepealse õigussubjekti kaudu, fondist toetatava arendustegevuse tulemusi, sealhulgas tehnosiirde osas.
3. Käesolev määrus ei mõjuta liikmesriikide kaalutusõigust kaitsetstarbeliste toodete ekspordipoliitika osas.
4. Seoses tulemustega, mida vahendite saajad on saavutanud tänu kaitsefondist toetatavale arendustegevusele, ning ilma et see mõjutaks käesoleva artikli lõike 3 kohaldamist, teavitatakse komisjoni eelnevalt igasugusest omandiõiguse üleminekust mitteassotsieerunud kolmandale riigile või mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksusele. Kui omandiõiguse üleminek on vastuolus liidu ja selle liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsehuvidega või artiklis 3 sätestatud eesmärkidega, tuleb kaitsefondist saadud toetus tagasi maksta.
5. Kui liidu toetust antakse riigihanke vormis uuringu tellimiseks, on kõikidel liikmesriikidel või assotsieerunud riikidel õigus saada kirjaliku taotluse alusel tasuta lihtlitsents uuringu kasutamiseks.

IV JAOTIS

JUHTIMINE, SEIRE, HINDAMINE JA KONTROLL

Artikkel 24

Tööprogrammid

1. Fondi rakendatakse finantsmääruse artikli 110 lõikes 2 osutatud iga-aastaste tööprogrammide kaudu. Tööprogrammis esitatakse asjakohasel juhul segarahastamistoimingute jaoks ette nähtud kogusumma. Tööprogrammides nähakse ette üldeelarve VKEde piiriüleseks osalemiseks.
2. Komisjon võtab käesoleva artikli lõikes 1 osutatud tööprogrammid vastu rakendusaktidega. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 34 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.
3. Tööprogrammides määratakse üksikasjalikult kindlaks kaitsefondist toetatavad uurimisteemad ja meetmete kategooriad. Need kategooriad peavad olema kooskõlas artiklis 3 osutatud kaitseprioriteetidega.

Välja arvatud tööprogrammi see osa, milles käsitletakse murrangulist kaitsetehnoloogiat, hõlmavad esimeses lõigus osutatud uurimisteemad ja meetmete kategooriad kaitseotstarbelisi tooteid ja kaitsetehnoloogiat järgmistes valdkondades:

- a) ettevalmistamine, kaitse, kasutamine ja kestlikkus;
- b) infohaldus ja info ülimuslikkus ning juhtimine, kontroll, side, infotehnoloogia, luure, seire ja reke (C4ISR), küberkaitse ja -turvalisus ning
- c) kaasamine ja tööorganid.

4. Tööprogrammid sisaldavad asjakohasel juhul funktsionaalseid nõudeid ja nendes täpsustatakse artikli 8 kohast liidu rahastamise vormi, ilma et seeläbi takistataks konkurentsi konkursikutse tasandil.

Tööprogrammides võib samuti arvesse võtta kaitsefondist juba toetatud lisaväärtust andva teadustegevuse tulemuste ülekandmist arendusetappi.

Artikkel 25
Projektijuhiga konsulteerimine

Kui projektijuht on määratud, konsulteerib komisjon enne makse tegemist temaga meetme edenemise osas.

Artikkel 26
Sõltumatud eksperdid

1. Komisjon määrab käesoleva määruse artiklis 7 osutatud eetilise seire ja hindamise tegemisel ja ettepanekute hindamisel appi sõltumatud eksperdid finantsmääruse artikli 237 kohaselt.
2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud sõltumatuteks ekspertideks on võimalikult paljude eri liikmesriikide kodanikud, kes on välja valitud vastavalt sõltumatute ekspertide nimekirja koostamise kutsele, mis saadetakse kaitseministeeriumidele ja nende allasutustele, teistele asjaomastele valitsusasutustele, teadusasutustele, ülikoolidele, ettevõtjate ühendustele ja kaitsesektori ettevõtjatele. Erandina finantsmääruse artiklist 237 ei avalikustata sõltumatute ekspertide nimekirja.

3. Määratud sõltumatud eksperdid läbivad julgeolekukontrolli asjaomases liikmesriigis.
4. Artiklis 34 osutatud komiteed teavitatakse kord aastas sõltumatute ekspertide nimekirjast, et olla nende julgeolekukontrolli läbimise osas läbipaistev. Komisjon tagab, et sõltumatud eksperdid ei hinda, nõusta ega abista küsimustes, kus neil on huvide konflikt.
5. Sõltumatud eksperdid valitakse neile antud ülesannete täitmiseks vajalike oskuste, kogemuste ja teadmiste alusel.

Artikkel 27

Salastatud teavet reguleerivate normide kohaldamine

1. Käesoleva määruse kohaldamisalas
 - a) tagab iga liikmesriik, et ELi salastatud teave oleks kaitstud tasemel, mis on vähemalt samaväärne sellega, mis on tagatud nõukogu julgeolekunormidega, mis on sätestatud nõukogu otsuses 2013/488/EL¹;
 - b) kaitseb komisjon salastatud teavet kooskõlas julgeolekunormidega, mis on sätestatud otsuses (EL, Euratom) 2015/444;

¹ Nõukogu 23. septembri 2013. aasta otsus 2013/488/EL ELi salastatud teabe kaitseks vajalike julgeolekueeskirjade kohta (ELT L 274, 15.10.2013, lk 1).

- c) võivad füüsilised isikud, kelle elukoht on kolmanda riigi territooriumil ja juriidilised isikud, kelle asukoht on kolmanda riigi territooriumil, töödelda kaitsefondiga seotud ELi salastatud teavet ainult siis, kui nende suhtes kohaldatakse asjaomastes riikides julgeolekunorme, millega tagatakse kaitsetase, mis on vähemalt samaväärne sellega, mis on tagatud komisjoni ja nõukogu julgeolekunormidega, mis on sätestatud vastavalt otsuses (EL, Euratom) 2015/444 ja otsuses 2013/488/EL;
- d) määratakse kolmandas riigis või rahvusvahelises organisatsioonis kohaldatavate julgeolekunormide, sealhulgas vajaduse korral tööstusjulgeolekuküsimuste samaväärsus salastatud teabe kaitse kindlaks lepingus, mille liit sõlmib kolmanda riigi või rahvusvahelise organisatsiooniga kooskõlas ELi toimimise lepingu artiklis 218 sätestatud menetlusega, võttes arvesse otsuse 2013/488/EL artiklit 13, ja
- e) võib füüsilisele või juriidilisele isikule või kolmandale riigile või rahvusvahelisele organisatsioonile anda juurdepääsu ELi salastatud teabele, kui seda peetakse konkreetsel juhul vajalikuks tulenevalt teabe laadist ja sisust, teabe saaja teadmishajadusest ning liidule tuleneva kasu ulatusest, ning ilma et see piiraks otsuse 2013/488/EL artiklit 13 ning otsuses (EL, Euratom) 2015/444 sätestatud tööstusjulgeolekut reguleerivate normide kohaldamist.

2. Salastatud teabega seotud, seda nõudvate või sisaldavate meetmete puhul täpsustab rahastamisasutus konkursikutses või hankedokumentides kõik vajalikud meetmed ja nõuded salastatud teabe kaitse tagamiseks nõutaval tasemel.
3. Selleks et hõlbustada tundliku, sealhulgas salastatud teabe vahetamist komisjoni ning liikmesriikide ja assotsieerunud riikide ning vajaduse korral taotlejate ja vahendite saajate vahel, loob komisjon turvalise teabevahetussüsteemi. Teabevahetussüsteemi puhul võetakse arvesse liikmesriikide julgeolekunorme.
4. Teadus- ja arendustegevuse käigus tekkinud salastatud uue teabe päritolu üle otsustavad liikmesriigid, mille territooriumil on vahendite saaja asukoht. Sel eesmärgil võivad kõnealused liikmesriigid otsustada meetmega seotud salastatud teabe kaitseks ja käitlemiseks eriomase turvaraamistiku kasuks, millest nad teavitavad komisjoni. Turvaraamistik ei tohi piirata komisjoni võimalust saada juurdepääs teadus- ja arendustegevuse elluviimiseks vajalikule teabele.

Kui kõnealused liikmesriigid ei ole kehtestanud eriomast turvaraamistikku, kehtestab komisjon meetme turvaraamistiku kooskõlas otsusega (EL, Euratom) 2015/444.

Meetme suhtes kohaldatav turvaraamistik peab igal juhul olema kehtestatud enne rahastamislepingu või kokkuleppe allkirjastamist.

Artikkel 28

Seire ja aruandlus

1. Näitajad, mille abil antakse aru artikli 3 lõikes 2 sätestatud kaitsefondi erieesmärkide saavutamisel tehtud edusammudest, on esitatud lisas.
2. Fondi eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude tõhusa hindamise tagamiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 33 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta lisa seoses näitajatega, kui seda peetakse vajalikuks, ning täiendada käesolevat määrust seire- ja hindamisraamistiku kehtestamist käsitlevate sätetega.
3. Komisjon teeb korrapärast seiret kaitsefondi rakendamise üle ja esitab kord aastas Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande tehtud edusammude kohta, sealhulgas selle kohta, kuidas on kaitsefondi rakendamisel arvesse võetud Euroopa kaitsevaldkonna tööstusliku arendamise programmi ja kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistava meetme raames avastatud probleeme ja saadud kogemusi. Selleks kehtestab komisjon vajaliku seirekorra.

4. Tulemusaruannete süsteem peab tagama, et kaitsefondi rakendamise ja selle tulemuste seireks vajalikke andmeid kogutakse tõhusalt, tulemuslikult ja õigel ajal.

Selleks kehtestatakse liidu vahendite saajatele ja asjakohasel juhul liikmesriikidele proportsionaalsed aruandlusnõuded.

Artikkel 29

Fondi hindamine

1. Fondi hindamine peab toimuma nii, et selle tulemusi saaks otsustamisprotsessis aegsasti kasutada.
2. Fondi vahehindamine toimub siis, kui kaitsefondi rakendamise kohta on saadud piisavalt teavet, ent mitte hiljem kui neli aastat pärast kaitsefondi rakendamise algust.

Kuni 31. juulini 2024 hõlmavat ajavahemikku katvas vahehindamise aruandes käsitletakse eelkõige järgmist:

- a) hinnangut kaitsefondi juhtimisele, sealhulgas
 - i) sõltumatuid eksperte puudutavat teavet;
 - ii) käesoleva määruse artiklis 7 sätestatud menetluste rakendamist;

- b) Euroopa kaitsevaldkonna tööstusliku arendamise programmi ja kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistava meetme raames saadud kogemusi;
- c) rakendamise määrasid;
- d) projektidele toetuse andmise menetluste tulemusi, sealhulgas VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate kaasatuse taset ja nende piiriülese osalemise määrasid;
- e) käesoleva määruse artiklis 15 sätestatud kaudsete kulude hüvitamise määrasid;
- f) murrangulise kaitsetehnoloogiaga seotud konkursikutsetele eraldatud summasid ning
- g) finantsmääruse artikli 195 kohaselt antud vahendeid.

Vahehindamine hõlmab ka teavet vahendite saajate päritoluriikide kohta, konkreetsetes projektides osalevate riikide arvu ja võimaluse korral loodud intellektuaalomandi õiguste jaotuse kohta. Komisjon võib esitada ettepanekuid käesolevasse määrusse asjakohaste muudatuste tegemiseks.

3. Kaitsefondi rakendamisperioodi lõpus, ent mitte hiljem kui 31. detsembril 2031, viib komisjon läbi kaitsefondi rakendamise lõpphindamise ja koostab kaitsefondi rakendamise aruande.

Lõplik hindamisaruanne

- a) kajastab rakendamise tulemusi ja võimaluste piires kaitsefondi mõju;
 - b) põhineb asjakohastel konsulteerimistel liikmesriikide ja assotsieerunud riikide ning peamiste sidusrühmadega ja selles hinnatakse eelkõige edusamme, mida on tehtud artiklis 3 sätestatud eesmärkide saavutamisel;
 - c) aitab kindlaks teha valdkonnad, kus liit on kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia arendamisel sõltuv kolmandatest riikidest;
 - d) analüüsib piiriülest osalemist, sealhulgas VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate osalemist kaitsefondi alusel meetmete elluviimises ning VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate integreerimist üleilmsesse väärtusahelasse ning kaitsefondi panust võimearendusplaanis tuvastatud puuduste käsitlemisel, ja
 - e) hõlmab teavet vahendite saajate päritoluriikide kohta ja võimaluse korral loodud intellektuaalomandi õiguste jaotust.
4. Komisjon edastab hindamiste tulemused koos oma tähelepanekutega Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.

Artikkel 30

Auditid

Auditid liidu toetuse kasutamise kohta, mille on teinud isikud või üksused, sealhulgas muud isikud või üksused kui need, kes on saanud selleks volituse liidu institutsioonidelt, organitelt, ametitelt või asutustelt, on aluseks finantsmääruse artikli 127 kohasele üldisele kindlusele. Kontrollikoda kontrollib liidu kõikide tulude ja kulude raamatupidamiskontosid vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 287.

Artikkel 31

Liidu finantshuvide kaitse

Kui kolmas riik osaleb kaitsefondis rahvusvahelise lepingu kohaselt vastu võetud otsuse alusel või muu õigusakti alusel, annab kolmas riik vastutavale eelarvevahendite käsutajale, OLAFile ja kontrollikojale vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu, mida neil on vaja oma volituste täieulatuslikuks kasutamiseks. OLAFi puhul hõlmavad need õigused õigust korraldada juurdlusi, sealhulgas teha kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, nagu on sätestatud määruses (EL, Euratom) nr 883/2013.

Artikkel 32

Teave, teavitamine ja avalikustamine

1. Liidu rahaliste vahendite saajad märgivad ära nende vahendite päritolu ja tagavad liidu rahastamise nähtavuse eriti meetmete ja nende tulemuste tutvustamisel, andes eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele, selle kohta sidusat, tulemuslikku ja proportsionaalset suunatud teavet. Rahastamisleping peab sisaldama tingimusi, mis reguleerivad teadustegevuse tulemustel põhinevate teaduslike publikatsioonide avaldamise võimalusi.
2. Komisjon rakendab kaitsefondi, kaitsefondi raames võetud meetmete ja saavutatud tulemustega seotud teabe- ja teavitamismeetmeid.

Kaitsefondile eraldatud rahaliste vahenditega panustatakse samuti liidu poliitiliste prioriteetide edastamise institutsioonilistes sõnumites niivõrd, kui võrd need prioriteedid on seotud artiklis 3 osutatud eesmärkidega.
3. Kaitsefondile eraldatud rahaliste vahenditega võidakse kaasa aidata ka teabe levitamise, kontaktide loomise ja teadlikkuse suurendamise ürituste korraldamisele, eelkõige kui nende eesmärk on avada tarneahelaid, et edendada VKEde piiriülest osalemist.

V JAOTIS
DELEGEERITUD ÕIGUSAKTID, RAKENDUSAKTID,
ÜLEMINEKU- JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 33

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artiklis 28 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates ... [käesoleva määruse jõustumise kuupäev].
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklis 28 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonivahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artikli 28 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 34

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

Euroopa Kaitseagentuur kutsutakse osalema vaatlejana, et ta saaks esitada omi seisukohti ja oskusteavet. Samuti kutsutakse komiteed abistama Euroopa välis teenistus.

Komitee koguneb ka erikoosseisudes, sealhulgas kaitsefondi raames elluviidavate meetmetega seotud kaitse- ja julgeolekuaspektide arutamiseks.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Kui komitee arvamust ei esita, ei võta komisjon rakendusakti eelnõu vastu ja kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 lõike 4 kolmandat lõiku.

Artikkel 35

Kehtetuks tunnistamine

Määrus (EL) 2018/1092 tunnistatakse alates 1. jaanuarist 2021 kehtetuks.

Artikkel 36

Üleminekusätted

1. Käesolev määrus ei mõjuta nende meetmete jätkamist või muutmist, mis on algatatud määruse (EL) 2018/1092 või kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistava meetme alusel, mille kohaldamist jätkatakse nende meetmete suhtes kuni nende lõpetamiseni, samuti nende tulemuste suhtes.

2. Kaitsefondi rahastamispaketist võib katta ka tehnilise ja haldusabi kulud, mida on vaja selleks, et tagada üleminek kaitsefondi ning määruse (EL) 2018/1092 kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistava meetme alusel vastu võetud meetmete vahel.
3. Vajaduse korral võib kanda liidu eelarvesse assigneeringuid ka pärast 31. detsembrist 2027, et katta artikli 4 lõikes 4 ette nähtud kulusid, et oleks võimalik hallata meetmeid, mis ei ole kaitsefondi kehtivusaja lõpuks veel lõpule viidud.

Artikkel 37
Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub selle *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2021.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

LISA

NÄITAJAD, MILLE ALUSEL ANTAKSE ARU KAITSEFONDI ERIEESMÄRKIDE SAAVUTAMISEL TEHTUD EDUSAMMUDEST

Artikli 3 lõike 2 punktis a sätestatud erieesmärk

Näitaja 1: osalejad

Mõõtmise alus: kaasatud õigussubjektide arv (jaotatud suuruse, liigi ja asukohariigi järgi)

Näitaja 2: koostööpõhised teadusuuringud

Mõõtmise alus:

2.1 rahastatud projektide arv ja väärtus

2.2 piiriülene koostöö: VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatega sõlmitud lepingute osakaal ning piiriülese koostööga lepingute väärtus

2.3 selliste vahendite saajate osakaal, kes enne ... [käesoleva määruse jõustumise kuupäev] ei osalenud kaitserakendustega seotud teadustegevuses

Näitaja 3: innovaatilised tooted

Mõõtmise alus:

- 3.1 kaitsefondist toetatavatel projektidel põhinevate uute patentide arv
- 3.2 patentide üldjaotus VKEde, keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate ja selliste õigussubjektide vahel, kes ei ole ei VKEd ega keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjad
- 3.3 patentide üldjaotus liikmesriigi kohta

Artikli 3 lõike 2 punktis b sätestatud erieesmärk

Näitaja 4: koostöövõime arendamine

Mõõtmise alus: selliste rahastatud meetmete arv ja väärtus, milles käsitletakse võimearendusplaanis tuvastatud võimete puudujääke

Näitaja 5: alaline toetus kogu teadus- ja arendustegevuse tsükli jooksul

Mõõtmise alus: intellektuaalomandi õiguste olemasolu või eelmiste toetatud tegevustega saavutatud tulemused

Näitaja 6: töökohtade loomine / toetamine

Mõõtmise alus: kaitsevaldkonna teadus- ja arendustegevuses tegutsevate toetust saavate töötajate arv liikmesriigi kohta
